Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

на тему «**Облік, аудит та економічний аналіз оборотних коштів підприємства**»

Виконала: студентка групи ОО-42
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Дудик Уляна Олегівна
Керівник_____
(прізвище та ініціали)
Рецензент_____
(прізвище та ініціали)

Івано-Франківськ – 2024 р.

ЗМІСТ

ВСТУП……3

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ОБОРОТНИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА……6

1.1. Оборотні кошти підприємства: економічний зміст та облікові аспекти поняття……..6

1.2. Сучасні підходи до наукової класифікації оборотних коштів підприємства ……..……13

1.3. Нормативне забезпечення обліку оборотних коштів на підприємстві……..17

РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ, АУДИТУ ТА ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ОБОРОТНИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА.....21

2.1.Організація і методика обліку оборотних коштів підприємства……..21

2.2. Організація і методика аудиту оборотних коштів підприємства…...30

2.3. Теорія та загальні засади організації економічного аналізу оборотних коштів на підприємстві…….37

РОЗДІЛ 3 ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ПОЛІПШЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ КОШТАМИ ПІДПРИЄМСТВА……48

3.1. Вплив зміни облікових підходів до реєстрації операцій з оборотними активами на управлінські рішення……..……48

3.2. Система внутрішнього аудиту, як передумова поліпшення обліково-аналітичного забезпечення управління оборотними коштами ……...53

3.3. Удосконалення методики економічного аналізу показників ефективності використання оборотних коштів на підприємстві…….58

ВИСНОВКИ……..64

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ……70

ДОДАТКИ……75

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Оборотні кошти – це найактивніша частина майна підприємства, що забезпечує його безперервну роботу та генерує прибуток. Ефективне управління оборотними коштами сприяє збільшенню ліквідності підприємства, зниженню фінансових ризиків; прискоренню обороту капіталу та зростанню рентабельності діяльності.

Сучасні умови господарювання характеризуються високою динамічністю та невизначеністю. Підприємства стикаються з постійними змінами в ринковому середовищі, ціновій політиці, державному регулюванні тощо. Це зумовлює необхідність постійного вдосконалення методів обліку, аудиту та аналізу оборотних коштів. Існуючі методи обліку, аудиту та аналізу оборотних коштів не завжди в повній мірі відповідають сучасним потребам підприємств. Виникає потреба в розробці нових методів та інструментів, які б дозволяли більш точно оцінювати стан та ефективність використання оборотних коштів.

Аудит оборотних коштів відіграє важливу роль у забезпеченні достовірності фінансової інформації та дотриманні підприємством законодавства. Вдосконалення аудиторських процедур сприяє підвищенню прозорості та надійності фінансової звітності.

Вплив воєнних дій в Україні на економіку та діяльність підприємств зумовлює необхідність перегляду та адаптації методів управління оборотними коштами. Зростання використання інформаційних технологій в бухгалтерському обліку та аудиті відкриває нові можливості для більш ефективного аналізу оборотних коштів.

Дослідження обліку, аудиту та економічного аналізу оборотних коштів підприємства сприяє підвищенню ефективності використання ресурсів підприємства, його фінансової стійкості та конкурентоспроможності.

Тема кваліфікаційної роботи є не лише актуальною, але й має важливе теоретичне та практичне значення для розвитку бухгалтерського обліку, аудиту та фінансового аналізу, особливо в умовах сучасних економічних викликів.

Об’єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є оборотні кошти підприємства як сукупність активів, що швидко використовуються в процесі господарської діяльності КНП «Тлумацький центр первинної медичної допомоги» Тлумацької міської ради Івано-Франківського району, а предметом дослідження – система методів та інструментів, що забезпечують інформаційну підтримку управління оборотними коштами.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є розробка теоретичних та методичних рекомендацій щодо оптимізації системи обліку, аудиту та економічного аналізу оборотних коштів підприємства з метою підвищення ефективності їх використання та фінансової стійкості.

Відповідно до поставленої мети в роботі визначено такі завдання:

- дослідити економічну сутність оборотних коштів підприємства та проаналізувати облікові аспекти поняття оборотних коштів;

- узагальнити існуючі методи класифікації оборотних коштів;

- вивчити нормативно-правові акти, що регулюють облік оборотних коштів;

- дослідити організацію системи обліку оборотних коштів на підприємстві та проаналізувати методику обліку окремих видів оборотних коштів;

- ознайомитися з загальними принципами та методами аудиту оборотних коштів;

- дослідити методику аналізу оборотних коштів підприємства;

- дослідити вплив зміни облікових підходів до реєстрації операцій з оборотними активами на прийняття управлінських рішень;

- розробити рекомендації щодо вдосконалення системи внутрішнього аудиту з метою покращення обліково-аналітичного забезпечення управління оборотними коштами;

- розробити пропозиції щодо удосконалення методики економічного аналізу показників ефективності використання оборотних коштів.

Методи дослідження. Теоретичні аспекти обліку оборотних активів досліджувались із застосуванням методів індукції та дедукції, що допомогли визначити місце даних активів у системі обліку, також було уточнено ключові терміни, пов'язані з обліком цих об'єктів. Історичний, логічний та порівняльний методи застосовувались при уточненні та дослідженні рахунків з обліку оборотних коштів, аналізу і синтезу, елімінування – для дослідження впливу факторів на оборотні кошти. У дослідженні застосовувалися прийоми статистичних порівнянь, а також методи аналізу, узагальнення та графічного зображення даних для проведення аналізу формування і використання оборотних коштів.

Практичне значення одержаних результатів полягає у підвищенні ефективності управління оборотними коштами на підприємстві, покращенні якості фінансової звітності, підвищенні рівня корпоративного управління, збагаченні теоретичних знань з питань обліку, аудиту та економічного аналізу оборотних коштів, та рекомендації щодо вдосконалення нормативно-правового регулювання обліку, аудиту та економічного аналізу оборотних коштів.

Структура роботи. Структурно робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. У першому розділі розглянуто теоретичні основи обліку оборотних коштів підприємства, у другому розділі представлено організаційні та методичні аспекти обліку, аудиту та економічного аналізу оборотних коштів, третій розділ містить перспективні напрями поліпшення обліково-аналітичного управління оборотними коштами підприємства.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ОБОРОТНИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Оборотні кошти підприємства: економічний зміст та облікові аспекти поняття

Дослідження оборотних активів як об’єкта бухгалтерського обліку в сучасних умовах господарювання відіграє важливу роль, оскільки вони формують вагому та найбільш мобільну частку в активах будь-якого суб’єкта господарювання. Тому, здійснюючи свою діяльність в умовах ринкової економіки як суб’єкт підприємницької діяльності, будь-яке підприємство повинно забезпечувати стан своїх оборотних активів на такому рівні, щоб швидко і якісно реагувати на потреби ринку. Вивчення методики та організації обліку оборотних активів дає змогу внести деякі пропозиції та використати ті методичні концепції, які сприятимуть вдосконаленню бухгалтерського обліку даних активів.

Раціональне використання оборотних активів є одним з основних завдань будь-якого підприємства для забезпечення безперервного виробництва за умов інфляційних процесів, кризи, поглиблення конкуренції. Це впливає на можливості дотримання зобов’язань перед контрагентами та споживачами, забезпечення стійкого фінансового становища й створення умов для подальшого розвитку підприємства [1].

Оборотні кошти – це авансована суб’єктом господарювання в оборотні виробничі фонди та фонди обігу (за мінусом амортизаційних відрахувань) сукупність коштів, яка опосередковує їх рух у процесі кругообігу, забезпечує безперервний процес виробничо-господарської діяльності.

Ототожнення оборотного капіталу з оборотними коштами не є виправданим, враховуючи, що гроші мають вартісну форму, а капітал має не тільки вартісну, але й натурально-речову форму [2, с.22].

С. Покропивний вважає, що «...оборотні кошти – це сукупність грошових коштів підприємства, необхідних для формування й забезпечення кругообігу виробничих оборотних фондів та фондів обігу» [3, с. 149].

Г. Азаренкова «...оборотні кошти – це грошові ресурси, які вкладено в оборотні виробничі фонди та фонди обігу для забезпечення безперервного виробництва та реалізації виготовленої продукції, які беруть участь у виробничому процесі один раз і повністю переносять свою вартість на собівартість продукції» [4, с. 126].

А. Ковальова оборотний капітал «...належить до мобільних активів підприємства, які є грошовими коштами або можуть бути перетворені у них протягом року або одного виробничого циклу» [5, с. 130].

М. Білик «…оборотні активи виробничого підприємства – група мобільних активів із періодом використання до одного року, що безпосередньо обслуговують операційну діяльність підприємства і внаслідок високого рівня їхньої ліквідності мають забезпечувати його платоспроможність за поточними фінансовими зобов'язаннями» [6, с.161]

Отже, проаналізувавши існуючі погляди, можливо, з нашої точки зору, визначити основні три підходи до визначення оборотних коштів:

– вартісний (кошти, які авансуються у виробничі оборотні фонди та фонди обігу);

– майновий (сукупність майнових цінностей);

– фінансовий (активи, які перетворюються у грошові кошти (готівку) протягом одного року).

Досить часто термін «оборотні кошти», «оборотні активи» та «оборотний капітал» використовують, як тотожні, проте вважаємо, що необхідно розрізняти ці три категорії, враховуючи, що «оборотні кошти – це кошти, які спрямовані на фінансування виробничого циклу з метою отримання додаткового прибутку, а оборотний капітал – об’єднує в собі як матеріальну-речову, так і вартісну форму капіталу, при тому, що оборотні кошти відображають тільки вартісну форму» [6]

Оборотні кошти – це сукупність матеріально-грошових ресурсів, які підприємство регулярно використовує у своїй діяльності. Вони відрізняються від основних засобів тим, що зазвичай використовуються протягом одного виробничого циклу або періоду, коротшого за рік.

Оборотні кошти – це грошові ресурси, які підприємство використовує для забезпечення своєї поточної виробничо-господарської діяльності. Вони включають в себе всі ресурси, що постійно перебувають в обігу і змінюють свою форму протягом короткого періоду часу (зазвичай до одного року).

Оборотні кошти поділяються на дві основні групи:

1. Оборотні виробничі фонди – сировина, матеріали, паливо, запасні частини тощо. Вони безпосередньо беруть участь у виробничому процесі і перетворюються у готову продукцію.

2. Фонди обігу – готова продукція, грошові кошти, дебіторська заборгованість тощо. Вони забезпечують реалізацію продукції і трансформацію її у грошову форму. На рис.1.1 представлено складові елементи оборотних коштів.

Рис.1.1 Основні елементи оборотних коштів підприємства

До оборотних фондів належить:

- сировина і матеріали: базові компоненти, що використовуються у виробництві продуктів чи послуг;

- паливо і енергія: ресурси, необхідні для роботи обладнання і технологічних процесів;

- запасні частини і допоміжні матеріали: використовуються для обслуговування і ремонту обладнання;

- незавершене виробництво: продукти, що знаходяться на різних стадіях виробничого процесу;

- напівфабрикати: продукція, яка вже пройшла деякі стадії обробки, але ще не є готовою продукцією.

До фондів обігу входять:

- готова продукція: завершені продукти, що очікують на реалізацію.

- товари на складі: продукція, яка вже готова до продажу.

- грошові кошти: як в касі, так і на банківських рахунках.

- дебіторська заборгованість: суми, які підприємству повинні його клієнти за продані товари або надані послуги.

- інші оборотні активи: короткострокові фінансові інвестиції, передплати тощо.

Структура оборотних коштів – це частка вартості окремих статей оборотних фондів і фондів обігу в загальній сумі оборотних коштів (рис. 1.2).

Оборотні фонди перебувають у постійному русі (обороті), починаючи від надходження предметів праці на склад підприємства до отримання готової продукції та переходу її у сферу обігу (реалізації). У плановій та обліковій практиці оборотні фонди поділяють на:

– виробничі запаси;

– незавершене виробництво і напівфабрикати власного виготовлення;

– витрати майбутніх періодів.

Склад і структура оборотних коштів			
Виробничі оборотні фонди		Фонди обігу	
Виробничі запаси	Засоби у виробничих витратах	Готова продукція	Грошові кошти і розрахунки
1.Сировина, основні матеріали,покупні напівфабрикати, комплектуючі вироби. 2.Допоміжні матеріали. 3.Малоцінні та швидко зношувані матеріали.	4.Незавершене виробництво. 5.Напівфабрикати власного виробництва. 6.Витрати майбутніх періодів.	7.Готова продукція на складі підприємства. 8.Відвантажена але не оплачена продукція.	9.Розрахунки з дебіторами. 10.Дохідні активи. 11.Грошові кошти та їх еквіваленти в національній та іноземній валюті.

Рис.1.2 Склад і структуру оборотних коштів

Виробничі запаси становлять найбільшу частину оборотних фондів. У загальному обсязі оборотних фондів вони становлять до 70 %. До складу виробничих запасів входять:

– сировина;

– основні та допоміжні матеріали;

– куповані напівфабрикати та комплектуючі вироби;

– паливо;

– тара і тарні матеріали;

– запасні частини для ремонту;

– інші матеріали.

Рух оборотних активів підприємства в процесі їх кругообігу проходить чотири основних стадії (рис.1.3), послідовно змінюючи свої форми: грошова, виробнича, товарна, грошова.

«Значний обсяг фінансових ресурсів, що інвестуються в оборотні активи, різноманіття їх видів і конкретних різновидів, визначальна роль в прискоренні обороту капіталу й забезпеченні постійної платоспроможності, а також ряд інших умов, визначають складність задач фінансового менеджменту, пов'язаних з управлінням оборотними активами. Комплекс цих завдань і механізми їх

реалізації знаходять відбиток у послідовному управлінні оборотними активами» [7, с. 41].

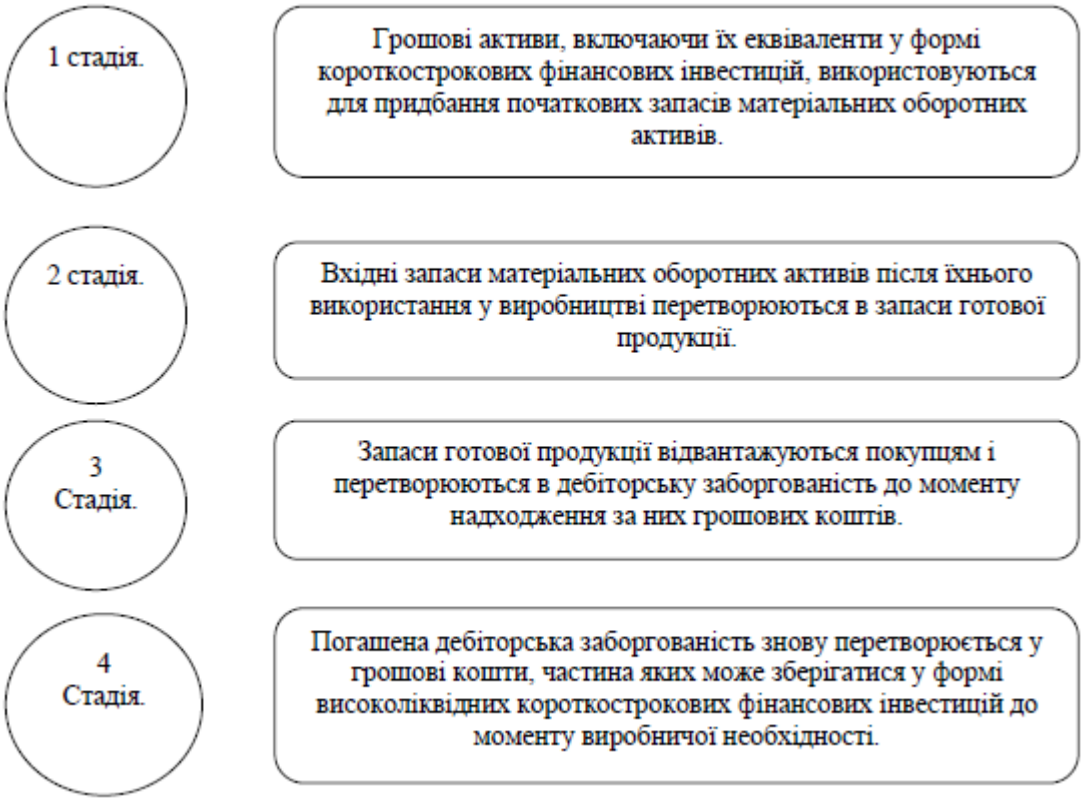

Рис. 1.3 Процес кругообігу оборотних коштів

До основних функцій оборотних коштів можна віднести:

- забезпечення безперебійного виробничого процесу - оборотні кошти гарантують, що підприємство має необхідні ресурси для постійного виробництва продукції;

- фінансування періоду обігу - підприємства повинні мати достатньо оборотних коштів, щоб фінансувати свій виробничий і комерційний цикл;

- гнучкість і адаптованість - оборотні кошти дозволяють підприємству швидко реагувати на зміни в попиті або умовах ринку;

- стимулювання зростання - оборотні кошти забезпечують можливість збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції.

Головною метою управління оборотними коштами є формування необхідного їх обсягу, оптимізація їх складу і забезпечення ефективного їх

використання. Управління оборотними коштами на підприємстві здійснюється в наступній послідовності:

1. Планування - визначення обсягу та структури необхідних оборотних коштів на плановий період. Цей етап ґрунтується на прогнозах обсягів виробництва та продажу, а також на нормативних запасах сировини, матеріалів, готової продукції тощо.

2. Нормування - встановлення норм запасу сировини, матеріалів, готової продукції та інших оборотних активів. Нормативи повинні бути обґрунтованими та відповідати реальним потребам підприємства.

3. Організація - забезпечення безперебійного постачання підприємства сировиною та матеріалами. Створення ефективної системи контролю за рухом оборотних коштів. Мотивація працівників до економного та раціонального використання оборотних коштів.

4. Контроль - постійний контроль за виконанням плану по обсягу та структурі оборотних коштів. Аналіз динаміки оборотних коштів та виявлення резервів їх оптимізації. Вжиття заходів щодо усунення виявлених недоліків.

5. Регулювання - внесення змін до плану управління оборотними коштами на основі результатів контролю. Коригування норм запасу оборотних активів у разі зміни умов господарювання.

Ефективне управління оборотними коштами включає такі аспекти:

- оптимізація запасів - забезпечення мінімальних, але достатніх запасів для безперебійної роботи.

- управління дебіторською заборгованістю - прискорення збору платежів від клієнтів для поліпшення ліквідності.

- раціональне використання грошових коштів - планування і контроль руху грошових потоків для забезпечення платоспроможності підприємства.

- планування оборотних коштів - прогнозування потреб в оборотних коштах і їх розподіл відповідно до виробничих планів.

Управління оборотними коштами - це важлива складова частина фінансового менеджменту підприємства. Воно спрямоване на оптимізацію

розміру та структури оборотних коштів, прискорення їх оборотності та мінімізацію витрат, пов'язаних з їхнім використанням.

Оборотні кошти відображаються в бухгалтерському обліку на активних рахунках класу 2 "Оборотні активи". Їх оцінка здійснюється за первісною та залишковою вартістю.

Первісна вартість оборотних коштів визначається:

- для товарів, придбаних у постачальників - за їхньою договірною ціною з урахуванням транспортних та інших витрат, пов'язаних з придбанням;

- для продукції, виготовленої власними силами - за виробничою собівартістю;

- для грошових коштів - за їх номінальною вартістю.

Залишкова вартість оборотних коштів визначається як різниця між їхньою первісною та накопиченим зносом. Накопичений знос нараховується на виробничі запаси та незавершене виробництво.

1.2 Сучасні підходи до наукової класифікації оборотних коштів підприємства

Сучасні підходи до наукової класифікації оборотних коштів підприємства базуються на різних критеріях, що дозволяють детально розглядати ці ресурси з різних аспектів.

За характером фінансових джерел оборотні активи діляться на:

- валові оборотні активи (оборотні кошти в цілому), характеризують їх загальний обсяг, сформований за рахунок як власного, так і залученого капіталу. В балансі вони відбиваються в II та III розділах активу;

- чисті оборотні активи (чистий робочий капітал) характеризує ту частину їх обсягу, яка сформована за рахунок власного капіталу та довгострокових зобов’язань.

За рівнем ліквідності оборотні активи поділяються на:

- абсолютно ліквідні активи підприємства, до яких належать гроші та короткострокові фінансові вкладення (ліквідні цінні папери);

- швидко ліквідні – це оборотні активи без урахування суми всіх запасів;

- низько ліквідні активи – представляють групу майнових цінностей підприємства, які можуть бути перетворені в грошову форму без втрати своєї поточної ринкової вартості лише після значного періоду часу» [8, с. 107].

За характером участі в операційному процесі розрізняють:

– оборотні активи, що обслуговують виробничий цикл підприємства (запаси сировини, матеріалів, напівфабрикатів; незавершене виробництво, готова продукція);

- оборотні активи, що обслуговують фінансовий (грошовий) цикл підприємства (дебіторська заборгованість, поточні інвестиції)» [9, с. 44].

За складом оборотні активи класифікують наступним чином:

- запаси сировини, матеріалів і напівфабрикатів. Цей вид оборотного капіталу характеризує обсяг вхідних матеріальних потоків в формі запасів, які забезпечують виробничу діяльність підприємства;

- запаси готової продукції, вони характеризують поточний обсяг вихідних матеріальних потоків в формі запасів виробленої продукцію, призначеної до реалізації. Іноді сюди відносять незавершене виробництво, скориговане на коефіцієнт його завершеності за окремими видами продукції;

- дебіторська заборгованість. Вона характеризує суму заборгованості на користь підприємства, представлену фінансовими зобов’язаннями юридичних та фізичних осіб по розрахункам за товари, роботи, послуги, видані аванси і т.д.;

- грошові кошти. До них відносять не тільки залишки грошових коштів в національній та іноземній валюті, але й суму короткострокових фінансових вкладень, які розглядаються як форма інвестиційного використання тимчасово вільних залишків коштів;

- інші види оборотних активів. До них відносяться оборотні активи, які не включені в склад вище згаданих (видатки майбутніх періодів, тощо)» [10].

На рис.1.4 представлено класифікацію оборотних активів.

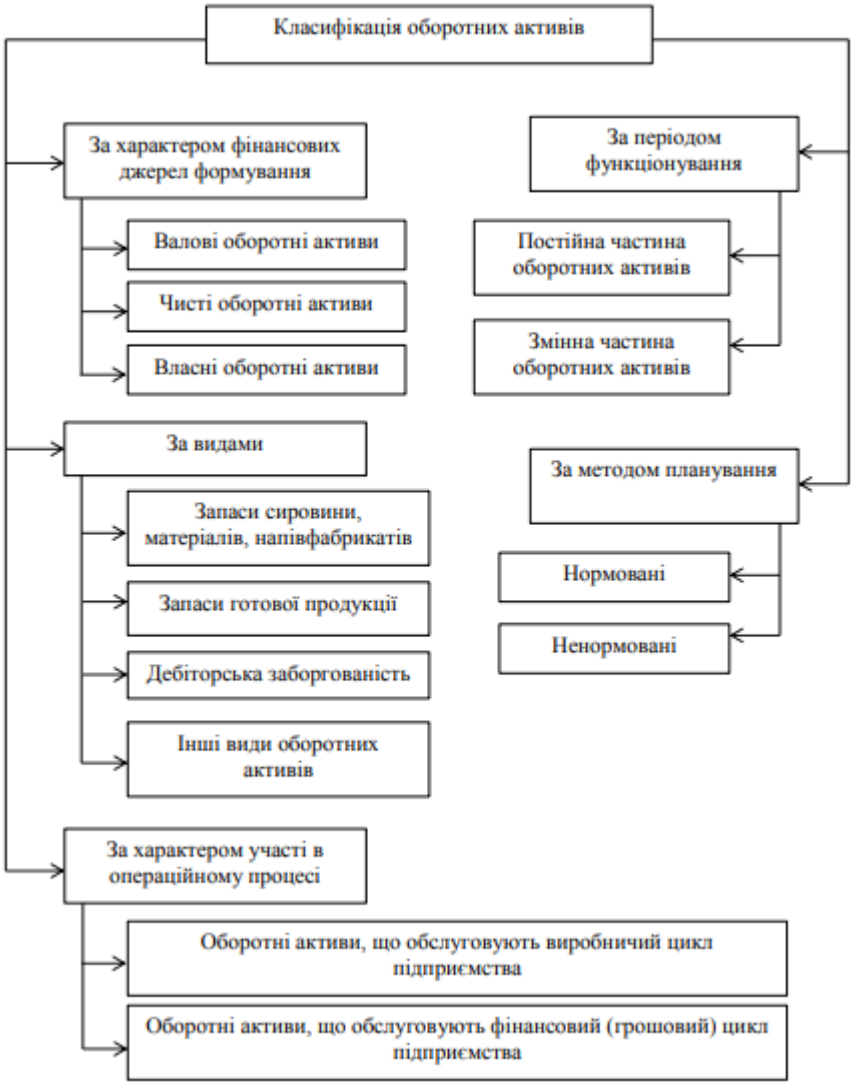

Рис.1.4 Класифікація оборотних активів

В обліковій практиці і теорії використовується кілька підходів для класифікації оборотних коштів:

1. За економічним змістом

- запаси: сировина і матеріали, незавершене виробництво, готова продукція, товари;

- дебіторська заборгованість: дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги;

- інша дебіторська заборгованість (аванси видані, заборгованість підзвітних осіб тощо);

- грошові кошти: готівкові кошти, кошти на банківських рахунках;

- короткострокові фінансові вкладення: депозити, ліквідні цінні папери.

2. За характером участі в операційному циклі:

- операційні активи: всі види запасів, дебіторська заборгованість;

- фінансові активи: грошові кошти, короткострокові фінансові вкладення.

3. За ступенем ліквідності :

- високоліквідні активи: готівкові кошти, кошти на банківських рахунках, короткострокові фінансові вкладення;

- середньо ліквідні активи: дебіторська заборгованість;

- низько ліквідні активи: - запаси (залежно від часу реалізації);

4. За джерелами формування:

- власні оборотні кошти: - оборотні активи, сформовані за рахунок власного капіталу підприємства;

- залучені оборотні кошти: - оборотні активи, сформовані за рахунок позикового капіталу (кредити, позики);

5. За місцем зберігання і використання:

- на складах: - сировина і матеріали, готова продукція, товари.

- в процесі виробництва: незавершене виробництво;

- в обігу: - дебіторська заборгованість, грошові кошти.

6. За ступенем ризику :

- ризикові активи: дебіторська заборгованість (залежно від термінів погашення і надійності дебіторів).

- не ризикові активи: - грошові кошти (залежно від надійності банку), короткострокові фінансові вкладення (залежно від надійності інструменту).

7. За галузевими особливостями:

- промислові підприємства: висока частка запасів у вигляді сировини та незавершеного виробництва;

- торговельні підприємства: висока частка готової продукції та товарів для перепродажу;

- сільськогосподарські підприємства: значна частка запасів у вигляді сільськогосподарських продуктів.

У сучасних умовах часто використовують інтегровані підходи до класифікації оборотних коштів, що поєднують кілька критеріїв для більш детального аналізу. Наприклад, можна класифікувати оборотні кошти за економічним змістом і одночасно оцінювати їх за ступенем ліквідності.

Сучасні підходи до класифікації оборотних коштів підприємства дозволяють більш гнучко і точно аналізувати структуру та ефективність використання цих активів. Важливо зазначити, що не існує єдиної універсальної класифікації оборотних коштів, яка б підходила всім підприємствам без винятку. Класифікація оборотних коштів має ґрунтуватися на специфічних особливостях діяльності кожного підприємства, його цілях та стратегіях розвитку.

1.3. Нормативне забезпечення обліку оборотних коштів на підприємстві

Нормативне забезпечення обліку оборотних коштів на підприємстві включає різні законодавчі акти, стандарти та внутрішні документи, які регулюють порядок ведення бухгалтерського обліку, оцінки та управління оборотними активами.

До основних нормативних актів та документів, що забезпечують облік оборотних коштів можна віднести (рис. 1.5):

1. Законодавчі акти:

- Закон "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність" [11]: встановлює загальні принципи ведення бухгалтерського обліку, вимоги до фінансової звітності та обов'язки підприємств щодо організації обліку.

- Цивільний кодекс [12]: регулює цивільно-правові відносини, що стосуються обігу активів, ведення операцій з постачальниками, покупцями, а також зберігання товарно-матеріальних цінностей.

- Податковий кодекс [13]: встановлює порядок оподаткування підприємств, включаючи вимоги до обліку оборотних коштів для податкових цілей.

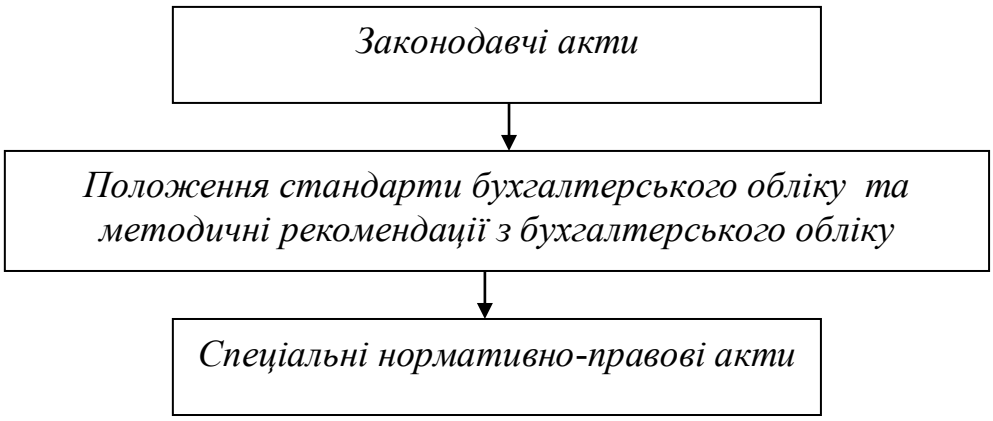

Рис.1.5 Рівні нормативного забезпечення обліку оборотних коштів

2. Положення стандарти бухгалтерського обліку та методичні рекомендації з бухгалтерського обліку:

- НП(С)БО 9 "Запаси" [14]: визначає правила обліку та оцінки запасів, включаючи методи оцінки собівартості, порядок списання та переоцінки запасів.

- НП(С)БО 10 "Дебіторська заборгованість" [15]: регулює облік дебіторської заборгованості, включаючи порядок створення резерву сумнівних боргів.

- НП(С)БО 12 "Фінансові інвестиції" [16]: визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності.

- НП(С)БО 30 "Біологічні активи" [17]: визначає методичні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про біологічні активи і про одержані в процесі їх біологічних перетворень додаткові біологічні активи й сільськогосподарську продукцію та розкриття інформації про них у фінансовій звітності.

- НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" [18]: визначає загальні вимоги до складання і представлення фінансової звітності, включаючи відображення оборотних активів.

- Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [19]: встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб.

- Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів: затверджені наказом МФУ від 10.01.2007р. №2 [20];

- Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку біологічних активів: затверджені наказом МФУ від 29.12.2006 р. №1315 [21];

3. Спеціальні нормативно-правові акти, що регулюють облік окремих видів оборотних коштів:

- Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 29 грудня 2017 року № 148 [22];

- Положення про порядок емісії та еквайрингу платіжних інструментів, затверджене постановою Правління НБУ від 29.07.2022 № 164 [23];

- Положення про випуск електронних грошей та здійснення платіжних операцій з ними, затверджене постановою Правління Національного банку України від 29.09.2022 № 210 [24];

- Положення про порядок виконання надавачами платіжних послуг платіжних інструкцій в іноземній валюті та банківських металах, затверджене постановою Правління НБУ від 28.07.2008 № 216 [25];

- Наказ про облікову політику підприємства: внутрішній документ, що визначає конкретні методи обліку, які застосовуються на підприємстві (методи оцінки запасів, створення резервів тощо).

Крім НП(С)БО підприємство підприємства організовують облік оборотних коштів згідно згідно МСБО:

- МСФЗ (IAS) 2 "Запаси": встановлює вимоги щодо обліку, оцінки, розкриття інформації про запаси [26].

- МСФЗ (IAS) 7 "Звіт про рух грошових коштів": регулює складання звіту про рух грошових коштів [27].

- МСФЗ (IAS) 37 "Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи": включає вимоги щодо обліку резервів, включаючи резерв сумнівних боргів [28].

Нормативне забезпечення обліку оборотних коштів охоплює широкий спектр законодавчих актів, національних і міжнародних стандартів, а також внутрішніх документів підприємства. Дотримання цих нормативних вимог забезпечує точність, достовірність і повноту облікової інформації, що є основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

РОЗДІЛ 2
ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ, АУДИТУ ТА ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ОБОРОТНИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА

2.1.Організація і методика обліку оборотних коштів підприємства

Облік оборотних коштів - це важлива частина бухгалтерського обліку будь-якого підприємства. Він дає змогу відстежувати рух коштів протягом операційного циклу, оцінювати платоспроможність та фінансову стійкість підприємства.

Інформаційною базою дослідження організації і методики оборотних коштів виступило КНП«Тлумацький центр первинної медичної допомоги» Тлумацької міської ради Івано-Франківського району.

Основні завдання обліку оборотних коштів:

- забезпечення збереження оборотних коштів;
- контроль за їх використанням;
- отримання достовірної та своєчасної інформації про рух та стан оборотних коштів;
- допомога в прийнятті управлінських рішень.

Методика обліку оборотних коштів ґрунтується на наступних принципах:

- документальна фіксація всіх операцій з оборотними коштами;
- подвійне відображення операцій на рахунках бухгалтерського обліку;
- інвентаризація оборотних коштів;
- оцінка оборотних коштів;
- аналіз обліку оборотних коштів;
- документальне оформлення обліку оборотних коштів.

Для документального оформлення операцій з оборотними коштами використовуються різні первинні документи, такі як: накладні, рахунки-фактури, акти приймання-передачі, касові ордери, видаткові та прибуткові ордери.

Первинні документи повинні бути складені в установленому порядку і містити всі необхідні реквізити. Кожна операція з оборотними коштами відображається на двох рахунках бухгалтерського обліку: за дебетом одного рахунку та за кредитом іншого. Інвентаризація оборотних коштів проводиться для забезпечення збереження оборотних коштів та контролю за їх використанням. Інвентаризація може бути повною або частковою. Аналіз обліку оборотних коштів проводиться для оцінки ефективності їх використання. В ході аналізу вивчаються такі показники, як: швидкість обороту оборотних коштів, запаси оборотних коштів, структура оборотних коштів, рентабельність оборотних коштів. За результатами аналізу робляться висновки про те, як використовуються оборотні кошти, та розробляються заходи щодо їх оптимізації.

Облік оборотних коштів на підприємстві є важливою складовою загальної системи бухгалтерського обліку. Він забезпечує точне відображення даних про використання та рух оборотних активів, а також допомагає в ефективному управлінні цими ресурсами. На рис.2.1 наведено основні засади організації обліку оборотних коштів на підприємстві.

Рис.2.1 Основні засади організації обліку оборотних коштів на підприємстві

1. Визначення складу оборотних коштів полягає на поділ на такі основні компоненти:

- Запаси: сировина, матеріали, незавершене виробництво, готова продукція, товари.

- Дебіторська заборгованість: кошти, що належать підприємству від покупців і замовників.

- Грошові кошти: готівка на руках, кошти на банківських рахунках.

- Короткострокові фінансові вкладення: інвестиції, які можуть бути швидко реалізовані.

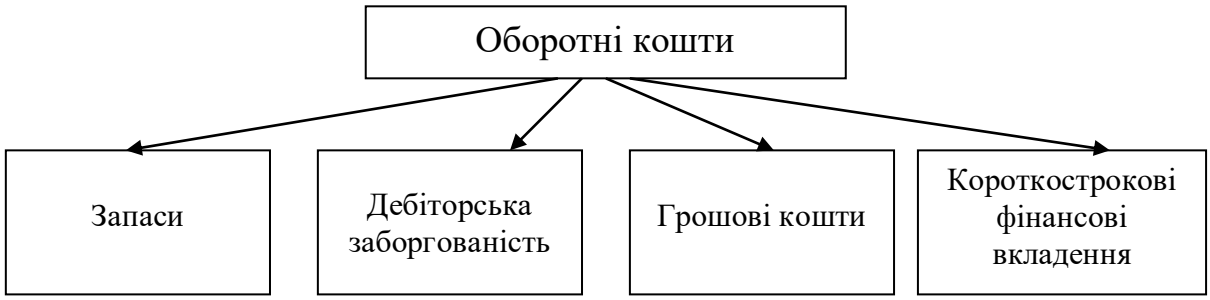

Рис. 2.2 Склад оборотних активів

2. Вибір методів обліку згідно П(С)БО 9 «Запаси»:

- ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів;
- середньозваженої собівартості;
- собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО);
- нормативних затрат;
- ціни продажу.

У КНП«Тлумацький центр первинної медичної допомоги» Тлумацької міської ради Івано-Франківського району бухгалтерський облік формування інформації про запаси та розкриття відповідної інформації у фінансовій звітності здійснюються відповідно до НП(С)БО 9 «Запаси» [14], затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 року №246, який зареєстрований в Міністерстві Юстиції України 02.11.1999 року за № 751/4044 та Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів [20], затверджених наказом Міністерства фінансів України від 10.01.2007 року № 2.

У КНП«Тлумацький центр первинної медичної допомоги» Тлумацької міської ради Івано-Франківського району в якості визначення одиниці обліку запасів використовується їх найменування.

Аналітичний облік у КНП «Тлумацький центр первинної медичної допомоги» Тлумацької міської ради Івано-Франківського району запасів ведеться у розрізі матеріально відповідальних осіб, видів запасів. Синтетичний облік запасів ведеться у грошовій одиниці України. Оборотні відомості з метою перевірки правильності записів у регістрах аналітичного обліку матеріальних цінностей та даних синтетичного обліку складаються за всіма субрахунками. Оприбуткування запасів здійснюється через матеріально-відповідальних осіб.

Операції з надходження, видачі та списання запасів у КНП «Тлумацький центр первинної медичної допомоги» Тлумацької міської ради Івано-Франківського району оформлюються первинними документами, які затверджені наказом Міністерства здоров'я України «Про ведення обліку лікарських засобів та медичних виробів у закладах охорони здоров'я» від 09.09.2014 року № 635 [31].

Вибуття запасів у КНП «Тлумацький центр первинної медичної допомоги» Тлумацької міської ради Івано-Франківського району здійснюється за методом FIFO. Після списання коліс, пневматичних шин та акумуляторних свинцевих стартерних батарей їх позабалансовий облік ведеться відповідно до Правил 549 - Правил технічної експлуатації коліс та пневматичних шин колісних транспортних засобів категорій L, M, N, O та спеціальних машин, виконаних на їх шасі, затверджених наказом Мінінфраструктури № 549 від 26.07.2013 р. [32].

Кошти у КНП«Тлумацький центр первинної медичної допомоги» Тлумацької міської ради Івано-Франківського району обліковуються на рахунках, відкритих банках відповідно до Постанови НБУ від 29.07.2022 року № 163 [33], а в Держказначейській службі України, відповідно до Порядку відкриття та закриття рахунків у національній валюті в органах Державної казначейської служби України, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 22.06.2012 року № 758 [34].

При оплаті з рахунку в Держказначейській службі України після отримання товарів, робіт і послуг відповідно до умов взятого бюджетного

зобов'язання приймається рішення про їх оплату та надається до Держказначейської служби України платіжне доручення на здійснення платежу з відповідними підтвердними документами.

При оплаті з рахунку в банку після отримання товарів, робіт і послуг приймається рішення про їх оплату та надається до установи банку платіжне доручення на здійснення платежу.

Облік операцій з надходження бюджетних асигнувань загального та спеціального фонду місцевого бюджету на рахунки КНП«Тлумацький центр первинної медичної допомоги» Тлумацької міської ради Івано-Франківського району та здійснення видатків ведеться у розрізі рахунків, які нумеруються окремо за кожною бюджетною програмою. Облік операцій з отримання та перерахування коштів з поточних рахунків підприємства ведеться у розрізі рахунків.

Усі господарські відносини підприємства з постачальниками товарів, робіт та послуг, покупцями, замовниками оформляються договорами. Договори укладаються з урахуванням вимог Господарського кодексу України [35] , Цивільного кодексу України [12] , Бюджетного кодексу України [36], Закону України «Про публічні закупівлі» [37].

Розрахунки з юридичними та фізичними особами (крім розрахунків з підзвітними особами) за товари, роботи та послуги здійснюються у КНП«Тлумацький центр первинної медичної допомоги» Тлумацької міської ради Івано-Франківського району відповідно до умов договору.

Попередня оплата товарів, робіт та послуг, що закуповуються за державні кошти та кошти місцевого бюджету дозволяється на умовах, визначених постановою Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 року №1070 «Деякі питання здійснення розпорядниками (одержувачами) бюджетних коштів попередньої оплати товарів, робіт і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти» [38].

Для обліку операцій з попередньої оплати рахунків постачальників за матеріальні цінності або надані підприємством послуги застосовується субрахунок 371 «Розрахунки за виданими авансами».

Для обліку операцій відшкодування електроенергії, послуг з теплопостачання, тощо) оплата за які очікується в майбутньому, застосовується субрахунок 377 «Розрахунки з іншими дебіторами».

Аналітичний облік розрахунків із дебіторами ведеться в розрізі підприємств.

3. Впровадження облікової політики:

- Облікова політика: затвердження внутрішніх правил і процедур, що визначають порядок обліку оборотних коштів.

- Регламенти і інструкції: створення документів, що визначають регламент облікових операцій і документування.

У КНП «Тлумацький центр первинної медичної допомоги» Тлумацької міської ради Івано-Франківського району діє Положення про облікову політику, яке затверджене Наказом КНП «Тлумацький центр первинної медичної допомоги» Тлумацької міської ради Івано-Франківського району №28.03/4 від 28.03.2024. Згідно «Положення про облікову політику та організацію бухгалтерського обліку в КНП «Тлумацький центр первинної медичної допомоги» Тлумацької міської ради Івано-Франківського району Івано-Франківської області.

Положення розроблено відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [10], Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, Наказу МФУ «Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування» від 30.11.1999 року №291 [19], Закону України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 року №922-VIII [37], та інших нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів України та Держказначейства України, які регулюють питання бухгалтерського обліку та звітності, з метою

належної організації та удосконалення системи ведення бухгалтерського обліку, складання бюджетної та фінансової звітності.

Положення визначає принципи, методи та процедури ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності.

На рис.2.3 представлено методику обліку оборотних коштів.

Рис.2.3 Методика обліку оборотних коштів підприємства

1. Документування операцій. Документування операцій з оборотними коштами КНП медичного закладу ґрунтується на загальних принципах бухгалтерського обліку, але має свої особливості, обумовлені специфікою діяльності медичних закладів.

Основні первинні документи, які використовуються для документування операцій з оборотними коштами КНП медичного закладу:

Касові ордери: використовуються для оформлення готівкових операцій.

Видаткові ордери: використовуються для оформлення списання матеріальних цінностей.

Акти приймання-передачі: використовуються для оформлення передачі майна з одного підрозділу до іншого, а також при оренді майна.

Накладні: використовуються для оформлення купівлі-продажу товарів, матеріалів, готової продукції.

Рахунки-фактури: також використовуються для оформлення купівлі-продажу товарів, матеріалів, готової продукції, але, крім того, містять інформацію про податок на додану вартість.

Інші документи: наприклад, договори, акти про списання малоцінних та швидкозношуваних предметів, акти про інвентаризацію, та інші.

Для списання виробничих запасів у КНП «Тлумацький центр первинної медичної допомоги» Тлумацької міської ради Івано-Франківського району використовують Акти на списання, Відомість на витрачання виробничих запасів, Акт списання медикаментів, Відомість витрачання виробничих запасів, Акт на списання використаних медикаментів, матеріалів та інших засобів.

Для списання паливо-мастильних матеріалів у КНП «Тлумацький центр первинної медичної допомоги» Тлумацької міської ради Івано-Франківського району використовують збірну відомість, Звіт про розхід пального автомобілем, Дорожній листок легкового автомобіля, Звіт по автотранспорту.

Дані синтетичного обліку узагальнюються у Меморіальному-ордері№13-авт Накопичувальна відомість витрачених матеріалів, Меморіальному-ордері №10-авт Накопичувальна відомість про вибуття та переміщення малоцінних та швидкозношуваних предметів.

Дані про грошові кошти відображені у виписці банку за певний період.

Згідно виписки з рахунка за 28.03.2024 р клієнт 41394939, рахунок UA608201720344350002000000263 8, код та назва бюджету 0950500000 Бюджет Тлумацької міської територіальної громади, код програмної класифікації видатків та кредитування бюджету 0112111 Первинна медична допомога населенню, що надається центрами первинної медичної (медико-санітарної) допомоги, Загальний фонд, Вхідний залишок становить 76 053,59 грн.

Синтетичний облік грошових коштів відображено у Меморіальному ордері №2-1 Накопичувальна відомість руху грошових коштів загального фонду в органах Державного казначейства України.

КНП«Тлумацький центр первинної медичної допомоги» Тлумацької міської ради Івано-Франківського району має відкритий рахунок у АТ КБ «ПРИВАТБАНК» відділення Івано-франківське №32 Поточний рахунок UA243052990000026005025551137 8

Синтетичний облік грошових коштів відображено у Меморіальному ордері №2-1 Накопичувальна відомість руху грошових коштів в установах банків (платні послуги).

Синтетичний облік дебіторської заборгованості відображено у Меморіальному ордері №4 Накопичувальна відомість за розрахунками з дебіторами.

У табл.2.1. відображено основні регістри синтетичного обліку оборотних коштів КНП«Тлумацький центр первинної медичної допомоги» Тлумацької міської ради Івано-Франківського району.

Таблиця 2.1

Регістри синтетичного обліку оборотних коштів

Оборотні кошти	Меморіальний ордер
Запаси	Меморіальний ордер № 13 Накопичувальна відомість витрачання виробничих запасів Меморіальний ордер № 10 Накопичувальна відомість про вибуття та переміщення малоцінних та швидкозношуваних предметі
Дебіторська заборгованість	Меморіальний ордер № 4 Накопичувальна відомість за розрахунками з дебіторами
Грошові кошти	Меморіальний ордер № 1 Накопичувальна відомість за касовими операціями Меморіальний ордер № 2 Накопичувальна відомість руху грошових коштів загального фонду на рахунках, відкритих в органах Державної казначейської служби України (банках) Меморіальний ордер № 3 Накопичувальна відомість руху грошових коштів спеціального фонду на рахунках, відкритих в органах Державної казначейської служби України (банках)

2. Ведення обліку оборотих коштів включає:

- Запаси - синтетичний облік: рахунки бухгалтерського обліку для узагальнення даних про запаси (наприклад, рахунок 20 "Виробничі запаси"), аналітичний облік: облік руху запасів за видами, місцями зберігання і матеріально відповідальними особами.

- Дебіторська заборгованість - рахунки бухгалтерського обліку: рахунки для обліку розрахунків з покупцями і замовниками (рахунок 36 "Розрахунки з покупцями і замовниками"), аналітичний облік: деталізація заборгованості за контрагентами і строками погашення.

- Грошові кошти - рахунки бухгалтерського обліку: рахунки для обліку грошових коштів (рахунок 30 "Готівка", рахунок 31 "Рахунки в банках"), аналітичний облік деталізація руху грошових коштів за видами операцій.

3. Оцінка і коригування. Коригування оборотних активів - це процес, який проводиться для того, щоб привести їх балансову вартість до їх дійсної вартості. Існує два основних види коригування оборотних активів:

Дооцінка - проводиться, коли дійсна вартість оборотних активів вище їх балансової вартості. Дозволяє підприємству відобразити реальний стан своїх активів у бухгалтерському обліку.

Уцінка - проводиться, коли дійсна вартість оборотних активів нижче їх балансової вартості. Відображає втрати підприємства від зменшення вартості активів. Важливо зазначити, що коригування оборотних активів може вплинути на фінансові результати підприємства.

2.2. Організація і методика аудиту оборотних коштів підприємства

Питання організації і методики аудиту оборотних коштів підприємства розглянемо за окремими видами: запаси, дебіторська заборгованість, грошові кошти та короткострокові фінансові вкладення.

Мета аудиту запасів – підтвердити законність господарських операцій щодо запасів та правильності відображення їх в обліку, а також установити дотримання підприємством вимог П(С)БО 9 «Запаси» та П(С)БО 16 «Витрати».

Предмет аудиту запасів – господарські процеси та операції, пов’язані з оприбуткуванням, наявністю, рухом, використанням та іншим вибуттям запасів, а також відносин, що виникають при цьому на підприємстві та за його межами.

Об’єктами аудиту запасів можуть є:

1. Елементи облікової політики:

2. Операції з обліку:

– виробничих запасів;

– малоцінних та швидкозношуваних предметів;

– витрат основного виробництва;

– витрат допоміжного виробництва;

– формування фактичної виробничої собівартості;

– браку у виробництві;

– напівфабрикатів;

– готової продукції;

– товарів.

3. Записи в первинних та зведених документах, регістрах обліку та у звітності.

4. Інформація про порушення ведення в обліку, нестачі, зловживання, які знайшли документальне підтвердження в актах ревізії, перевірок, висновках аудиторів і постановах у правоохоронних органів [39].

Аудитор, отримавши завдання на проведення аудиту запасів, складає план і програму проведення аудиту, і відповідно до неї розпочинає проводити перевірку.

Аудиторську перевірку необхідно починати з вивчення зовнішніх і внутрішніх стандартів, що регулюють організацію і методику ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності щодо надання інформації з обліку запасів. Починається перевірка з оцінки методики та організації обліку запасів, зазначених у наказі «Про облікову політику».

Мета аудиту дебіторської заборгованості – підтвердити інформацію щодо повноти, достовірності, законності та правильності відображення в обліку та своєчасність розрахунків з дебіторами, а також установити дотримання підприємством вимог П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість».

Предмет аудиту дебіторської заборгованості – господарські процеси та операції, пов’язані з розрахунками підприємства з дебіторами, а також відносини, що виникають при цьому на підприємстві та за його межами.

Об’єктами аудиту дебіторської заборгованості є:

1. Елементи облікової політики:

2. Операції з обліку:

– розрахунків з покупцями та замовниками;

– розрахунків за претензіями та відшкодуваннями матеріального збитку;

– розрахунків з підзвітними особами підприємства;

– розрахунків за виданими авансами;

– розрахунків за іншими операціями;

– розрахунків з різними дебіторами;

– резерву сумнівних боргів;

– короткострокових одержаних векселів.

3. Записи в первинних документах, регістрах обліку та звітності.

4. Інформація про порушення ведення в обліку нестачі, зловживання, які знайшли документальне підтвердження в актах ревізії, перевірок, висновках аудиторів і постановах у правоохоронних органів [39].

Аудит розрахунків з дебіторами може проводитися за такими основними напрямами:

– аудит розрахунків з покупцями;

– аудит розрахунків з підзвітними особами;

– аудит розрахунків з іншими дебіторами.

Мета аудиту грошових коштів – встановити достовірність даних щодо їхньої наявності та руху, повноти і своєчасності відображення інформації в первинних та зведених документах й облікових регістрах, правильності ведення обліку грошових коштів і розрахунків відповідно до прийнятої облікової політики, достовірності відображення залишків у звітності господарюючого суб’єкта.

Аудит розрахунків з дебіторами необхідно починати з оцінки даних фінансової звітності, а саме: балансу, з якого з’ясовують суму заборгованості покупців за товари, роботи, послуги та суму резерву сумнівних боргів. Суму дебіторської заборгованості за балансом доцільно порівняти з Оборотною відомістю за синтетичними рахунками. У випадку невідповідності сум аудитор фіксує ці порушення у своїх робочих документах. Порушеннями можуть бути згорнуті залишки (дебетове сальдо та кредитове взаємно перекриваються), дебіторська заборгованість за розрахунками з покупцями і замовниками

перекривається кредиторською заборгованістю за розрахунками з постачальниками та іншими кредиторами тощо. Потім аудитор повинен порівняти дані Оборотної відомості за синтетичними рахунками саме за рахунком 36 з даними регістрів синтетичного та аналітичного обліку. При цьому доцільно звернути увагу на залишки, що є «не закритими» протягом одного року, перевіривши їхнє виникнення та спосіб погашення дебіторської заборгованості.

Предмет аудиту грошових коштів – господарські процеси та операції, пов'язані з рухом грошових коштів та інших коштів, а також відносини, що виникають при цьому на підприємстві та за його межами.

Об'єктами аудиту грошових коштів є:

1. Елементи облікової політики:

2. Операції з обліку коштів:

– грошові кошти в касі чи операційних касах підприємства;

– грошові кошти на рахунках у банку;

– грошові кошти в національній валюті;

– грошові кошти в іноземній валюті;

– інші кошти.

3. Записи в первинних та зведених документах, регістрах обліку та у звітності.

4. Інформація про порушення ведення в обліку нестачі, зловживання, які знайшли документальне підтвердження в актах ревізії, перевірок, висновках аудиторів і постановах у правоохоронних органів [39].

Аудит грошових коштів проводиться за такими основними напрямами:

– аудит грошових коштів у касі у національній та іноземній валюті;

– аудит грошових коштів на поточних рахунках у національній та іноземній валюті;

– аудит грошових коштів на інших рахунках у комерційних банках;

– аудит грошових коштів у дорозі у національній та іноземній валюті.

Основним призначенням аудиту виробничих запасів можна вважати допомогу клієнту ідентифікувати основні недоліки в обліку виробничих запасів та можливість запобігти їхньому виникненню, що в результаті призведе до покращення фінансового стану підприємства. Тому саме правильна організація і методика аудиту виробничих запасів допоможе аудитору у цьому. Отже, правильно обрана методика аудиту запасів дозволяє оптимізувати роботу аудиторів, підвищує вірогідність виявлення помилок і, як наслідок, дозволяє виправити ці помилки у майбутньому та підвищити ефективність роботи підприємства [40].

Аудит дебіторської заборгованості є засобом, що може визначити її достовірне відображення у фінансовій звітності, сприяти підвищенню якості зібраної інформації, прозорості та достовірності даних щодо розрахункових операцій з дебіторами підприємства. Мета аудиту дебіторської заборгованості – підтвердити інформацію щодо повноти, достовірності, законності та правильності відображення в обліку та своєчасність розрахунків з дебіторами, а також установити дотримання підприємством вимог П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість». Предмет аудиту дебіторської заборгованості – господарські процеси та операції, пов’язані з розрахунками підприємства з дебіторами, а також відносини, що виникають при цьому на підприємстві та за його межами [41].

В процесі аудиту дебіторської заборгованості повинні бути вирішені наступні основні задачі [42]: перевірка дотримання порядку документального відображення виникнення дебіторської заборгованості; підтвердження наявності внутрішнього контролю за відсутністю викривлення даних при відображенні показників на рахунках бухгалтерського обліку та фінансової звітності; підтвердження відповідності оформлених бухгалтерських операцій діючим нормативним актам; перевірка наявності інвентаризації розрахунків відповідно до облікової політики підприємства та вимог законодавства; контроль своєчасності погашення дебіторської заборгованості.

Мета аудиту грошових коштів підприємства полягає у:

- отриманні аудитором достатньої впевненості у тому, що грошові кошти використовуються відповідно до норм законодавства, приписів нормативних актів та здійснення розрахунків проводиться відповідно до затвердженого фінансового плану підприємницької діяльності;

- отриманні достатніх доказів у процесі формування незалежної думки для надання обґрунтованого висновку за результатами здійсненого контролю щодо законності, достовірності і доцільності операцій з грошовими коштами, а також відповідності їх бухгалтерського обліку нормам чинного законодавства [43].

На рис.2.4 відображено завдання аудиту грошових коштів.

Об'єктами перевірки грошових коштів є [44]:

- грошові кошти у касі підприємства у національній та іноземній валюті;

- грошові кошти на рахунках у банках у національній та іноземній валюті;

- грошові кошти у дорозі у національній та іноземній валюті;

- грошові документи.

Джерелами отримання інформації для здійснення аудиту грошових коштів є [44]:

1) нормативна інформація (законодавство з обліку операцій з грошовими коштами у касі підприємства та на рахунках в обслуговуючих банках; нормативні акти, що регулюють здійснення та облік операцій з грошовими коштами у касі підприємства, на рахунках у банках; наказ про облікову політику підприємства).

2) інформація щодо планування (фінансовий план підприємства на перевіряємий період діяльності; розрахунок залишку ліміту готівки в касі).

3) фактична (облікова) інформація:

- первинні документи бухгалтерського обліку на отримання, використання та залишок коштів у касі підприємства, підзвітних осіб і на рахунках у банках;

- первинні документи що підтверджують: придбання, рух та залишок грошових документів;

- документи аналітичного та синтетичного обліку грошових коштів, грошових документів;

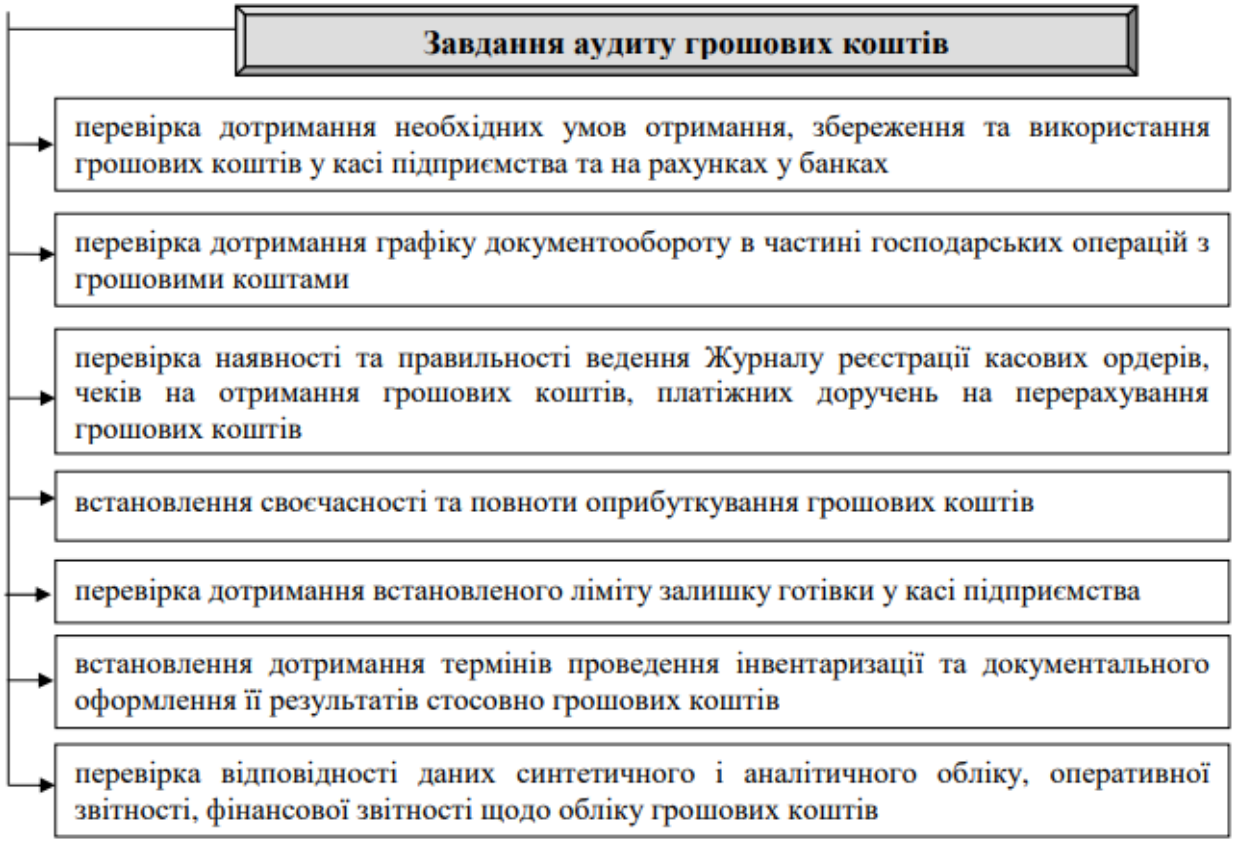

Рис. 2.4 Завдання аудиту грошових коштів

- матеріали інвентаризацій грошових коштів у касі підприємства, на рахунках у банках, грошових документів;

- пояснення і звіти матеріально відповідальних осіб;

- накази, розпорядження адміністрації підприємства;

- фінансова звітність;

- акти ревізій (перевірок), аудиторські звіти попередніх перевірок.

Отже, при аудиті операцій з грошовим коштами підприємства використовувались такі джерела інформації: прибуткові й видаткові касові ордери і виправдовувальні документи, додані до них, касова книга і звіти касира, банківські виписки по поточних та інших банківських рахунках, чекові книжки, корінці використаних чеків і анульовані чеки, журнали реєстрації, платіжні відомості, платіжні доручення [45].

Усі особливості організації аудиту у сфері охорони здоров'я зумовлені специфікою діяльності в галузі та наявністю соціальної політики у сфері охорони здоров'я:

– включення організацій різноманітних форм власності у сферу ринкових відносин. Унаслідок економічної реформи у сфері охорони здоров'я з'являються медичні заклади різноманітних форм власності, і традиційні та ординарні форми здійснення контролю стають надзвичайно неефективними;

– складність нормативно-правової бази функціонування медичних закладів, досить часті зміни документів, що регулюють їхню діяльність. На жаль, потреба в консультаційній та методичній допомозі з організації обліку, звітності, контролю над виконанням кошторисів витрат, розрахунком доходів та прибутку задовольняється досить некомпетентними консультаціями, що значно зупиняє розвиток медичних закладів;

– достовірна оцінка реальності бухгалтерського балансу та фінансового стану медичних закладів;

– захист медичних закладів від неправомірних дій податкових органів, пенсійного фонду, банків, майнового фонду;

– потреба та необхідність захисту соціальних інтересів громадян [46].

Вважаємо за доцільним провести аудит оборотних коштів у КНП«Тлумацький центр первинної медичної допомоги» Тлумацької міської ради Івано-Франківського району Івано-Франківської області.

2.3. Теорія та загальні засади організації економічного аналізу оборотних коштів на підприємстві

В ринкових умовах економіки особливо важливого значення набувають проблеми формування та аналізу оборотних коштів. Будь-яке підприємство має функціонувати на основі економічних розрахунків щодо джерел формування майна та його використання, визначення витрат, доходів та прибутку, оцінки привабливості суб'єкта господарювання. В процесі трансформації економічних

відносин в Україні, кризових явищ важливого значення набуває мобілізація якісно нових джерел росту ефективності виробництва [47, с.96].

Аналіз оборотних коштів - це система методів дослідження та оцінки використання оборотних коштів на підприємстві з метою виявлення резервів підвищення їх ефективності.

Оборотні кошти є одним з найважливіших показників фінансового стану підприємства. Їх ефективне використання сприяє покращенню ліквідності, платоспроможності та рентабельності підприємства. Аналіз оборотних коштів дозволяє виявити резерви для прискорення оборотності оборотних коштів, зниження дебіторської заборгованості, скорочення запасів тощо. Результати аналізу оборотних коштів використовуються для прийняття управлінських рішень щодо оптимізації їх використання.

Для аналізу оборотних коштів використовується широкий спектр методів, зокрема: коефіцієнтний метод, факторний метод, графічний метод, експрес-аналіз.

Коефіцієнтний метод передбачає розрахунок та аналіз показників, що характеризують ефективність використання оборотних коштів. Факторний метод використовується для вивчення впливу різних факторів на зміну показників. Графічний метод використовується для наочного представлення результатів аналізу. Експрес-аналіз використовується для швидкої оцінки фінансового стану підприємства та його здатності генерувати грошові кошти.

На рис.2.5 схематично представлено послідовність проведення аналізу оборотних коштів підприємства, яку надає Грабовецький Б.Є.[48].

Аналіз оборотних коштів може бути організований у такий спосіб: створення служби економічного аналізу, визначення періодичності аналізу, розроблення методики аналізу, забезпечення інформаційного забезпечення.

Служби економічного аналізу може бути створена як самостійна структурна одиниця або в складі планово-економічного відділу. Аналіз оборотних коштів може проводитися щомісячно, щоквартально, щорічно.

Методика аналізу оборотних коштів повинна бути розроблена з урахуванням специфіки діяльності підприємства.

Рис. 2.5 Послідовність проведення аналізу оборотних активів

Економічний аналіз оборотних коштів є важливим аспектом управління фінансовими ресурсами підприємства. Він дозволяє оцінити ефективність використання оборотних активів, виявити проблеми та знайти шляхи для оптимізації їх використання.

У табл.2.3 представлено принципи економічного аналізу оборотних коштів.

Таблиця 2.3

Основні принципи економічного аналіз оборотних коштів

Принцип	Сутність
Комплексності	Аналіз має охоплювати всі аспекти оборотних коштів, включаючи їх структуру, динаміку, обіговість та ефективність використання
Системності	Розгляд оборотних коштів як частини загальної системи управління підприємством
Об'єктивності	Аналіз має базуватися на достовірних і повних даних
Порівнянності	Використання порівняльного аналізу з попередніми періодами та галузевими стандартами

Етапи економічного аналізу оборотних коштів та їх суть відображено у табл.2.4.

Таблиця 2.4

Етапи економічного аналізу оборотних коштів та їх суть

Етап	Його сутність
Підготовчий етап	Визначення мети аналізу, збір та первинна обробка даних
Аналіз структури	Визначення складу оборотних коштів, їх розподілу між різними категоріями (запаси, дебіторська заборгованість, грошові кошти тощо).
Аналіз динаміки	Вивчення змін оборотних коштів у часі, виявлення тенденцій і закономірностей
Аналіз ефективності	Оцінка показників обіговості та ефективності використання оборотних коштів
Факторний аналіз	Визначення впливу різних факторів на ефективність використання оборотних коштів
Розробка рекомендацій	Формулювання висновків і рекомендацій для покращення управління оборотними коштами

Управління оборотними активами потребує ретельного аналізу та оптимізації, адже від цього залежить фінансове здоров'я підприємства.

Згідно з НП(С)БО 1, оборотні активи - це "грошові кошти та їх еквіваленти, які не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації або споживання протягом операційного циклу, або протягом дванадцяти місяців з дати балансу" [18].

Ефективне управління оборотними активами неможливе без аналізу їх структури. Це допомагає зрозуміти, де саме можна покращити використання активів. Аналізу підлягають не лише нормовані статті, але й фонди обігу.

Оптимальна структура оборотних активів гарантує стійкість фінансового стану. Це означає, що підприємство може протистояти зовнішнім факторам. Неефективне використання активів може призвести до зниження ліквідності, а в гіршому випадку - до банкрутства.

КНП "Тлумацький центр первинної медичної допомоги" Тлумацької міської ради Івано-Франківського району має значні активи, які формуються за рахунок бюджетних коштів, власних надходжень та інших джерел. Активи центру первинної медичної допомоги забезпечують його діяльність та надають можливість надавати якісні послуги населенню.

Аналіз структури активів КНП «Тлумацький центр первинної медичної допомоги» Тлумацької міської ради Івано-Франківського району за 2021-2023рр. наведена на рис.2.5.

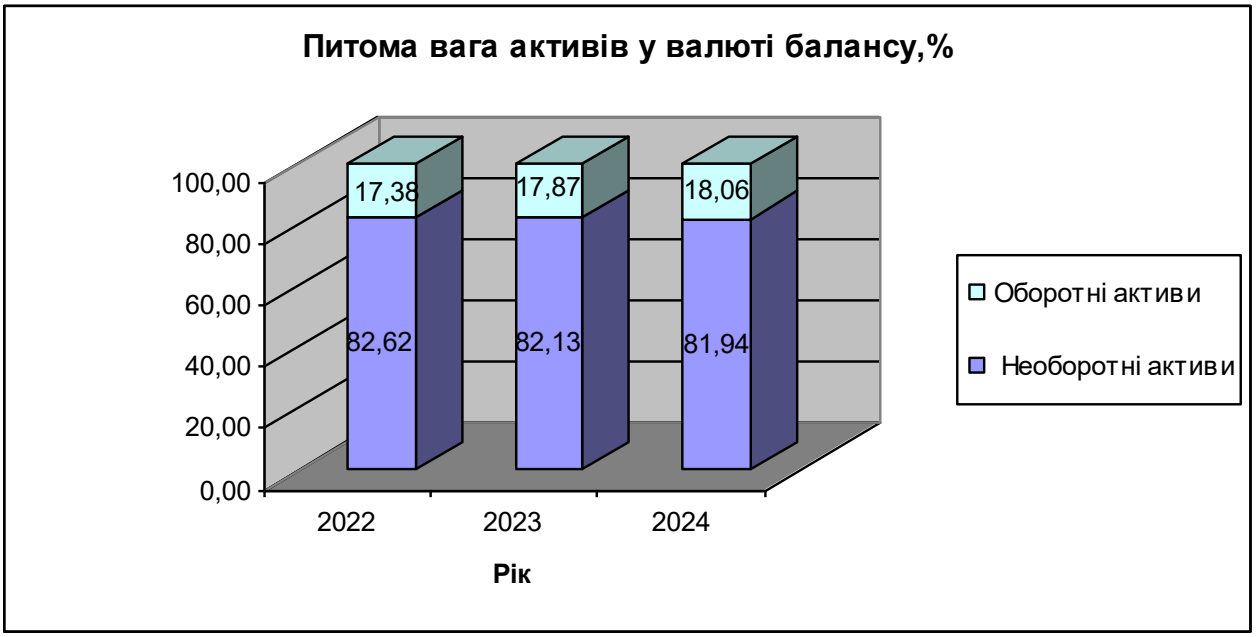

Рис.2.5 Динаміка структури активів КНП «Тлумацький центр первинної медичної допомоги»

За останні три роки структура активів залишається переважно стабільною. Перевага частки оборотних активів над необоротними свідчить про зменшення ризиків компенсації авансованого капіталу та зростання його віддачі. Це пов'язано з прискоренням оборотності оборотних коштів.

Спостерігається інтенсифікація виробництва, обігові кошти реінвестуються в розвиток підприємства.

Важливою частиною аналізу оборотних активів є дослідження динаміки їх абсолютної величини та структури. У виробничій сфері до оборотних активів належать: запаси, дебіторська заборгованість, поточні фінансові інвестиції, грошові кошти та їх еквіваленти, витрати майбутніх періодів, сировина, напівфабрикати тощо. При аналізі особливу увагу звертають на динаміку та структуру запасів та готової продукції, дебіторської заборгованості та грошових активів.

У табл.2.5 відображено динаміку та структуру оборотних активів КНП "Тлумацький центр первинної медичної допомоги".

Таблиця 2.5

Динаміка та структура оборотних активів КНП "Тлумацький центр первинної медичної допомоги"

Статті активу	Сума, тис. грн.				Структура, %		
	2022 р.	2023 р.	Відхилення		2022 р.	2023р.	% пунктів (+ / –)
			+ / –	%			
Нематеріальні активи	84,3	116,8	32,5	138,55	0,65	1,11	0,46
Основні засоби	10597,2	8535,7	-2061,5	80,55	81,48	80,88	-0,60
Запаси	1507,2	1428,1	-79,1	94,75	11,59	13,53	1,94
Інша поточна дебіторська заборгованість	38,8	8	-30,8	20,62	0,30	0,08	-0,22
Гроші та їх еквіваленти	778,1	465	-313,1	59,76	5,98	4,41	-1,58
Валюта балансу	13005,6	10553,6	-2452	81,15	100,00	100,00	0,00

За даними табл. 2.4 найбільшу питому вагу у структурі оборотних активів за даними 2023 р. основні засоби (80,88%) та запаси (13,53%). За період 2022-2023 рр. питома вага основних засобів зменшення останньої за останні роки склала 0,60 пункти, тоді як запасів зросла на 1,94.

Важливо розуміти, що запаси є найменш ліквідною частиною оборотних активів, і їх утримання несе за собою низку втрат і витрат. Надлишкова

кількість запасів та готової продукції може призвести до природних та штучних втрат (псування, крадіжки) та потребує додаткових витрат на утримання.

Позитивним явищем є зниження рівня іншої поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги на 1,58%.

Безперечно така тенденція свідчить про те, що підприємство ефективно працює з дебіторами. Проте, невигідна кредитна політика, що передбачає відстрочки платежів, обмежує надходження коштів на розрахункові рахунки.

Наступним кроком в аналізі оборотних активів є дослідження структури джерел їх фінансування. Для забезпечення безперебійного руху активів протягом кругообігу та своєчасних розрахунків з контрагентами, бюджетом та фінансовими установами, підприємство має сформувати достатній обсяг позикових коштів та власного капіталу, а також забезпечити їх раціональне співвідношення у балансі.

Поточні потреби підприємства в першу чергу задовольняються за рахунок власного капіталу. Проте, при його недостатності, підприємство може залучати позикові кошти у вигляді кредиторської заборгованості та короткострокового банківського кредитування.

Важливо дотримуватися балансу між власним капіталом та позиковими коштами. Занадто велика частка позикових коштів може призвести до фінансової нестійкості та залежності від кредиторів.

У табл. 2.6 представлено джерела формування оборотних активів КНП "Тлумацький центр первинної медичної допомоги".

Згідно з даними таблиці 2.6, власний капітал становить значну частину джерел формування активів (68,99% у 2022 році). Це свідчить про фінансову стійкість підприємства та його незалежність від зовнішніх кредиторів.

Позикові кошти у 2022 р. займають лише 31,01% у структурі балансу, однак поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги зменшилася майже в 10разів, що в майбутньому несе стабільність для фінансової стійкості підприємства. Важливим є контроль за датами виникнення кредиторської заборгованості, терміном її погашення, строком прострочення

повернення боргу, причинами її виникнення. оскільки збільшення суми зобов'язань перед постачальниками є негативним явищем.

Таблиця 2.6

Джерела формування оборотних активів КНП "Тлумацький центр первинної медичної допомоги"

Статті пасиву	Сума, тис. грн.				Структура, %		
	2022 р.	2023 р.	Відхилення		2022 р.	2023р.	% пунктів (+ / –)
			+ / –	%			
Власний капітал, у т.ч.:	8972	233,6	-8738,4	2,60	68,99	9,00	-59,99
Додатковий капітал	6635,5	116,8	-6518,7	1,76	51,02	4,5	-46,52
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	2336,5	116,8	-2219,7	5	17,97	4,5	-13,46
Позиковий капітал, у т.ч.:	4033,6	2360,5	-1673,1	58,52	31,01	90,99	59,98
Довгострокові зобов'язання	681,8	116,8	-565	17,13	5,24	4,5	-0,74
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	77,8	8	-69,8	10,28	0,6	0,31	-0,29
Доходи майбутніх періодів	3274	2235,7	-1038,3	68,29	25,17	86,18	61,01
Валюта балансу	13005,6	2594,1	-10412	19,95	100	100	0

Причиною зменшення нерозподіленого прибутку КНП "Тлумацький центр первинної медичної допомоги" на 5% є зменшення суми чистого прибутку.

У сучасному динамічному середовищі економіки, щоб підприємство могло успішно вирішувати стратегічні питання щодо свого розвитку, підтримувати конкурентоспроможність на ринку та впровадити ефективну систему управління фінансовим станом. Показники оцінки ефективності використання оборотних активів у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Розрахунок показників ефективності використання оборотних активів КНП "Тлумацький центр первинної медичної допомоги"

№	Показники	2022	2023	Відхилення 2023р.від 2022р. (+,-)
1	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,764857	1,471897	-0,2929608
2	Коефіцієнт завантаження оборотних активів	0,566618	0,679395	0,11277751
3	Тривалість одного обороту (днів)	203,9825	244,5824	40,5999021
4	Коефіцієнт оборотності запасів (обороти)	16,18232	17,16736	0,98503039
5	Період одного обороту запасів (дні)	22,24649	20,97003	-1,2764618

Згідно з даними таблиці, коефіцієнт оборотності оборотних активів дещо знизився. У 2022 році на кожну гривню оборотних активів було продано товарів та послуг на суму 1,76 грн., тоді як у 2023 році - на суму 1,47 грн.

Для покращення цього показника можна: ліквідувати понаднормові запаси: Це допоможе зменшити обсяг оборотних активів, що призведе до зростання коефіцієнту оборотності: оптимізувати незавершене виробництво: Це допоможе скоротити час виробництва продукції, що також призведе до зростання коефіцієнту оборотності; прискорити реалізацію готової продукції: Це допоможе швидше отримати кошти від продажу, що також позитивно вплине на коефіцієнт оборотності; застосувати заходи щодо скорочення дебіторської заборгованості: Це допоможе зменшити обсяг коштів, "заморожених" у дебіторській заборгованості, що також призведе до зростання коефіцієнту оборотності.

Рентабельність оборотних активів за період 2022-2023 років не змінилась. Це означає, що на 1 грн. вкладених оборотних коштів підприємство отримує збитки.

Для збільшення обсягу прибутку від реалізації можна: регулярно проводити інвентаризацію запасів і техніки: Це допоможе виявити надлишки,

які можна продати за ринковими цінами; знижувати собівартість продукції: Це найважливіший фактор росту прибутку; більш повно використовувати вторинні матеріальні ресурси: це допоможе зменшити витрати на виробництво; ліквідувати невиробничі виплати по заробітній платі, по оплаті простоїв, а також невиробничі витрати: це допоможе економити кошти, які можна використовувати для збільшення прибутку.

Зростання періоду одного обороту запасів КНП "Тлумацький центр первинної медичної допомоги" на 41 днів є негативною тенденцією. Це означає, що грошові кошти, вкладені в запаси, швидше повертаються на підприємство у формі виручки від реалізації готової продукції, що свідчить про зростання ділової активності.

Збільшення коефіцієнта оборотності готової продукції свідчить про зростання попиту на продукцію підприємства та розширення кола покупців.

Для оптимізації виробничих запасів рекомендується: провести економічно обґрунтовані розрахунки потреби в запасах; забезпечити регулярні договірні відносини з постачальниками та контроль за виконанням ними своїх зобов'язань; налагодити безперервність виробництва продукції; проаналізувати недоліки у плануванні та обліку.

Для покращення управління дебіторською заборгованістю можна: залучати нових покупців і замовників, щоб зменшити ризик неотримання оплати; застосовувати метод нарахування резерву сумнівних боргів; запропонувати знижки за умови дострокової оплати.

Наведений алгоритм аналізу оборотних активів дозволяє швидко виявити недоліки у роботі підприємства. Завдяки цьому аналізу можна зробити висновок, що для збереження фінансової стійкості підприємства необхідний професійний та економічно обґрунтований підхід до управління оборотними активами. В умовах нестабільної економіки багато підприємств стикаються з проблемою нераціонального формування структури оборотних активів, а також нестачею власного капіталу для розширення виробництва. Дослідження пропонує показники ефективності використання оборотних активів та

напрямки щодо управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, зниження собівартості та підвищення рентабельності, а також оптимізації розмірів виробничих запасів КНП "Тлумацький центр первинної медичної допомоги".

РОЗДІЛ 3
ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ПОЛІПШЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБОРОТНИМИ КОШТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Вплив зміни облікових підходів до реєстрації операцій з оборотними активами на управлінські рішення

Оборотні активи - це важлива частина балансу, яка включає в себе ресурси, що швидко використовуються та оновлюються в ході господарської діяльності. Тому важливо ретельно аналізувати та контролювати їх, щоб забезпечити ефективне управління. Найбільше уваги зазвичай потребують дебіторська заборгованість, грошові кошти та запаси, оскільки вони мають суттєвий вплив на фінансову стійкість підприємства.

Управління дебіторською заборгованістю впливає на прибуток, кредитну політику, стягнення боргів, умови продажу і є важливою проблемою для підприємства.

Підприємства стикаються з типовими проблемами управління дебіторською заборгованістю, як-от відсутність достовірної інформації, неврегульована робота з простроченою заборгованістю, нестача даних про витрати, неефективна оцінка кредитоспроможності, розподіл функцій між підрозділами, надто великий обсяг заборгованості, недостатній резерв сумнівних боргів та відсутність контролю за поверненням.

Управління грошовими потоками підприємств — це складний неперервний циклічний процес. Під циклом управління грошовими потоками розуміється система послідовних етапів багаторазово повторюваного процесу прийняття і реалізації стратегічних та оперативно-тактичних рішень з управління грошовими потоками. Управління грошовими потоками підприємства є важливою складовою частиною загальної системи управління його фінансовою діяльністю [50].

До основних проблем управління грошовими коштами на підприємствах можна віднести :

- грошовими коштами керують лише з точки зору залишку на рахунках;

- управління грошовими потоками не відповідає цілям розвитку підприємства;

- управління грошовими потоками не поділене на операційну, фінансову та інвестиційну частини, або ж воно відсутнє взагалі;

- на підприємствах не вистачає фахівців з фінансового та інвестиційного менеджменту, а також фахівців з управління грошовими коштами;

- на рахунках не вистачає коштів для оплати зобов'язань;

- підприємство отримує прибуток, але не має готівки;

Запаси – це основа для успіху будь-якого підприємства. Їх обсяг та правильне управління ними визначають результативність комерційної діяльності.

В управлінні товарами та запасами, як правило, виникають дві основні проблеми: недостатня кількість товарів та запасів; завелика кількість товарів та запасів.

Управління оборотними активами – це ключовий фактор фінансового успіху підприємства. На відміну від необоротних активів, оборотний капітал напряму впливає на платоспроможність та рентабельність підприємства. Ефективна політика управління оборотними активами передбачає оптимізацію їх складу, джерел та обсягу фінансування. Це дозволяє максимізувати віддачу від використання оборотного капіталу.

До основних завдань щодо управління оборотними активами можна віднести:

- забезпечення оптимального рівня показників, що характеризують фінансову діяльність підприємства в сфері управління оборотними активами.

- оптимізація структури оборотних активів для мінімізації витрат та максимізації конкурентних переваг.

Основними напрямами управління оборотними активами є:

- Скорочення матеріальних запасів;

- Прискорення виробничого циклу;

- Скорочення нереалізованої продукції;

- Підвищення ритмічності виробництва.

Для ефективного управління дебіторською заборгованістю необхідно:

- аналізувати платоспроможність та історію платежів покупців.

- диверсифікувати портфель покупців для мінімізації ризиків.

- стежити за своєчасністю надходження платежів.

- прогнозувати обсяг та структуру заборгованості на майбутнє.

- розробляти індивідуальні умови кредитування для різних покупців.

- відстежувати зміни в структурі та обсязі дебіторської заборгованості.

- своєчасно ідентифікувати борги з високим ризиком неплатежу.

- співпрацювати з юристами для стягнення прострочених платежів.

- розривати договори з покупцями, які систематично порушують платіжну дисципліну

Управління грошовими потоками – це невід'ємна частина фінансового менеджменту, що сприяє вирішенню різноманітних завдань та досягненню головної мети: забезпечення фінансової рівноваги підприємства.

Аналіз руху грошових коштів дає чітке уявлення про надходження та використання коштів на підприємстві. Він допомагає оцінити фінансову стійкість, визначити джерела надходжень, проаналізувати напрямки витрат, оптимізувати грошові потоки. Аналіз руху грошових коштів є важливим інструментом для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Ефективне управління запасами дозволяє знизити тривалість виробничого і всього операційного циклу, зменшити поточні витрати на їхнє збереження, визволити з поточного господарського обороту частину фінансових засобів, реінвестуючи їх в інші активи. Забезпечення цієї ефективності досягається за рахунок розробки і реалізації фінансової політики керування запасами.

Зміна облікових підходів до реєстрації операцій з оборотними активами може мати суттєвий позитивний вплив на управлінські рішення. Точніша і

прозора фінансова інформація дозволяє приймати більш обґрунтовані рішення, ефективніше управляти ресурсами, знижувати ризики і підвищувати загальну ефективність діяльності підприємства.

На рис.3.1. відображено наслідки змін облікових підходів до реєстрації операцій з оборотними активами.

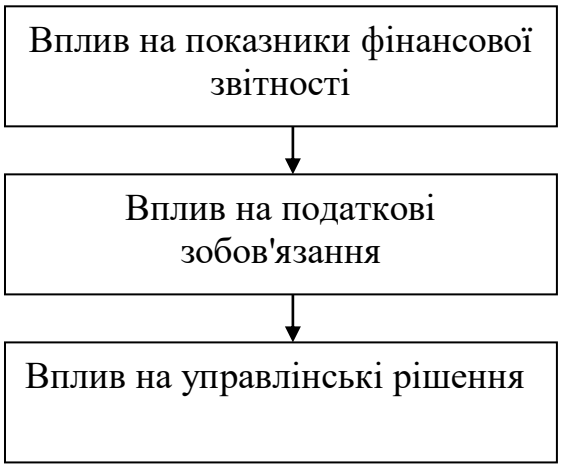

Рис. 3.1. Наслідки змін облікових підходів до реєстрації операцій з оборотними активами

Це може призвести до наступних наслідків:

Вплив на показники фінансової звітності:

- зміна величини прибутку: різні облікові підходи можуть призвести до різних оцінок прибутку підприємства. Це може мати вплив на такі показники, як рентабельність продажів, рентабельність інвестицій та дивідендну політику;

- зміна величини активів та зобов'язань: різні облікові підходи можуть призвести до різних оцінок активів та зобов'язань підприємства. Це може мати вплив на такі показники, як ліквідність, платоспроможність та боргова завантаженість;

- зміна величини власного капіталу: різні облікові підходи можуть призвести до різних оцінок власного капіталу підприємства. Це може мати вплив на такі показники, як ринкова капіталізація та вартість акцій.

Вплив на податкові зобов'язання:

- зміна величини податкових зобов'язань: Різні облікові підходи можуть призвести до різних оцінок податкових зобов'язань підприємства. Це може мати вплив на такі показники, як чистий прибуток та податкова ефективність.

- зміна термінів сплати податків: Різні облікові підходи можуть призвести до різних термінів сплати податків. Це може мати вплив на касові потоки підприємства.

Вплив на управлінські рішення:

- зміна стратегічних цілей: Різні облікові підходи можуть призвести до різних стратегічних цілей, встановлених керівництвом підприємства.

- зміна інвестиційних рішень: Різні облікові підходи можуть призвести до різних інвестиційних рішень, прийнятих керівництвом підприємства.

- зміна управлінських рішень щодо операційної діяльності: Різні облікові підходи можуть призвести до різних управлінських рішень щодо операційної діяльності підприємства [48].

Важливо зазначити, що вплив зміни облікових підходів на управлінські рішення буде залежати від конкретних обставин кожного підприємства.

Перед зміною облікових підходів до реєстрації операцій з оборотними активами важливо провести ретельну оцінку їх впливу на фінансову звітність, податкові зобов'язання та управлінські рішення. Важливо консультуватися з кваліфікованими фахівцями з бухгалтерського обліку та оподаткування, щоб отримати професійну думку з цього питання. Важливо чітко документувати зміни облікових підходів та розкривати їх у фінансовій звітності.

Одним із головних шляхів удосконалення обліково-методичного забезпечення управління оборотними коштами підприємств є якість носіїв первинної, поточної та підсумкової інформації, яка також впливає на рівень якості інформації. В умовах постійного зростання обсягу інформації, вимог щодо оперативності її обробки, інформаційного навантаження на управлінський персонал, виникає потреба у комплексній автоматизації управлінської діяльності на базі сучасних інформаційних технологій.

Оскільки документальна фіксація інформації є обов'язковою, то потрібно, на нашу думку, запроваджувати на усіх підприємствах електронний документообіг. У свою чергу, якість обліково-методичного забезпечення управління оборотними коштами залежить від безперервного відслідковування як законодавчих, так нормативно-правових актів.

3.2. Система внутрішнього аудиту, як передумова поліпшення обліково-аналітичного забезпечення управління оборотними коштами

Ефективне управління оборотними коштами є ключовим фактором фінансового становища та прибутковості підприємства. Для забезпечення належного контролю та оптимізації їх використання важливо мати налагоджену систему внутрішнього аудиту.

Внутрішній аудит відіграє важливу роль у поліпшенні обліково-аналітичного забезпечення управління оборотних коштів, а саме:

- оцінка ефективності використання оборотних коштів: внутрішній аудит дозволяє виявити резерви для оптимізації їх використання, а також недоліки в обліково-аналітичному забезпеченні;

- контроль за дотриманням нормативів: внутрішній аудит сприяє дотриманню встановлених норм та правил використання оборотних коштів, а також запобігає їх неефективному використанню;

- підвищення якості фінансової звітності: внутрішній аудит забезпечує достовірність та повноту інформації про оборотних коштів, що використовується для прийняття управлінських рішень;

- виявлення та усунення ризиків: внутрішній аудит дозволяє виявити ризики, пов'язані з оборотних коштів, та вжити заходів щодо їх мінімізації.

На рис. 3.2 представлено основні напрямки внутрішнього аудиту в управлінні оборотними коштами.

Рис. 3.2 Основні напрямки внутрішнього аудиту в управлінні оборотними коштами

Основними напрямками внутрішнього аудиту в управлінні оборотними коштами є:

- аудит обліку оборотних коштів: включає перевірку правильності та повноти обліку оборотних коштів, дотримання нормативних актів з обліку, а також оцінку якості інформації про оборотні кошти;

- аудит внутрішнього контролю за оборотними коштами: передбачає оцінку системи внутрішнього контролю за оборотними коштами, її ефективності та відповідності кращим практикам;

- аналіз ефективності використання оборотних коштів: включає розрахунок та аналіз показників ефективності використання оборотних коштів, виявлення резервів для їх оптимізації.

- оцінка ризиків, пов'язаних з оборотними коштами: передбачає виявлення та оцінку ризиків, пов'язаних з оборотними коштами, таких як ризик неплатежів, ризик втрати запасів, ризик курсових різниць тощо.

Система внутрішнього аудиту відіграє ключову роль у поліпшенні обліково-аналітичного забезпечення управління оборотними коштами на

підприємстві. Вона забезпечує контроль за ефективним використанням ресурсів, виявленням ризиків та наданням рекомендацій для підвищення ефективності.

Ось як це можна реалізувати:

1. Структура і функції системи внутрішнього аудиту:

- організація служби внутрішнього аудиту: створення незалежного підрозділу, що підпорядковується безпосередньо керівництву підприємства або раді директорів;

- основні функції: проведення перевірок, оцінка відповідності внутрішніх процесів державним стандартам та політикам підприємства, аналіз ризиків та надання рекомендацій.

2. Аналіз ризиків:

- ідентифікація ризиків: визначення можливих ризиків, пов'язаних з управлінням оборотними коштами, таких як неправильне планування потреби в запасах, затримки в оплаті від клієнтів, або неефективне використання грошових коштів;

- оцінка ризиків: визначення ймовірності та потенційного впливу ризиків на діяльність підприємства;

- управління ризиками: розробка та впровадження заходів для мінімізації і контролю ідентифікованих ризиків.

3. Контрольні процедури:

- регулярні перевірки: проведення регулярних перевірок облікових записів і операцій, пов'язаних з оборотними коштами;

- процедури перевірки: використання стандартних тестів і аналітичних процедур для виявлення можливих помилок або шахрайства;

- документування: ведення детальної документації щодо всіх перевірок і їх результатів.

4. Аналітичне забезпечення:

- збір даних: використання сучасних інформаційних систем для збору та обробки даних про оборотні кошти;

- аналіз даних: застосування методів статистичного та фінансового аналізу для оцінки ефективності використання оборотних коштів;

- рекомендації: надання керівництву рекомендацій щодо покращення управління оборотними коштами на основі результатів аналізу.

5. Забезпечення відповідності:

- внутрішні політики та процедури: розробка і впровадження внутрішніх політик і процедур для управління оборотними коштами;

- відповідність стандартам: забезпечення дотримання внутрішніх і зовнішніх стандартів та нормативних вимог.

6. Навчання та підвищення кваліфікації:

- постійне навчання персоналу: організація семінарів і тренінгів для підвищення кваліфікації працівників у сфері обліку та аудиту;

- підвищення обізнаності: інформування працівників про важливість правильного управління оборотними коштами та про роль внутрішнього аудиту в цьому процесі.

7. Зворотний зв'язок та коригувальні дії:

- звітування: регулярне надання звітів керівництву про результати перевірок і аналізу;

- коригувальні дії: розробка і впровадження заходів для усунення виявлених недоліків та проблем;

- моніторинг виконання: контроль за виконанням рекомендованих заходів та оцінка їх ефективності.

8. Впровадження інформаційних технологій:

- автоматизація обліку: використання сучасних програмних рішень для автоматизації обліку оборотних коштів;

- системи управління ризиками: впровадження спеціалізованих систем для управління ризиками та контролю за обліковими операціями.

На рис.3.3 представлено систему внутрішнього аудиту управління оборотними коштами

Рис.3.3 Система внутрішнього аудиту управління оборотними коштами

Впровадження ефективної системи внутрішнього аудиту сприяє:

- підвищенню якості облікової інформації: внутрішній аудит дозволяє виявити та усунути помилки в обліку оборотних коштів, що призводить до підвищення достовірності та повноти інформації про них;

- розширенню обліково-аналітичних можливостей: внутрішній аудит сприяє розробці нових методів аналізу оборотних коштів, що дає можливість отримати більш глибоке розуміння їх використання;

- **п**ідвищенню ефективності управлінських рішень: внутрішній аудит дозволяє приймати більш обґрунтовані та ефективні управлінські рішення щодо використання оборотних коштів.

Впровадження та вдосконалення системи внутрішнього аудиту є важливою передумовою поліпшення обліково-аналітичного забезпечення управління оборотних коштів. Це дозволяє підвищити ефективність їх використання, знизити ризики та поліпшити фінансове становище підприємства. Система внутрішнього аудиту є невід'ємною частиною ефективного управління оборотними коштами на підприємстві.

3.3. Удосконалення методики економічного аналізу показників ефективності використання оборотних коштів на підприємстві

Головним питанням управління оборотними коштами підприємства, як і у випадку з основними фондами, є підвищення ефективності їх використання, тобто отримання максимального результату з мінімальними вкладеннями в оборотні кошти.

Ефективне використання оборотних коштів - це таке їх функціонування, під час якого забезпечується стійкий стан фінансових ресурсів та досягаються найвищі результати діяльності при найменших витратах підприємства [50].

Для українських підприємств ефективність використання оборотних коштів відіграє ключову роль, оскільки з одного боку, забезпечує ліквідність, а з іншого – ефективну роботу бізнесу в цілому. На особливу увагу в процесі прийняття господарських рішень заслуговують фактори та показники впливу на ефективність використання оборотних коштів, їх ідентифікація, групування за певними ознаками та оптимізація [51].

Для удосконалення методики аналізу показників ефективності використання оборотних коштів пропонується використовувати наступні підходи:

- факторний аналіз: дозволяє розкласти вплив різних факторів на зміну показників ефективності використання оборотних коштів. Наприклад, можна проаналізувати вплив зміни обсягу випуску продукції, структури оборотних коштів, швидкості оборотності дебіторської заборгованості тощо.

- багатофакторний аналіз: дозволяє дослідити вплив на показники ефективності використання оборотних коштів комплексу факторів, враховуючи їх взаємозв'язок.

- **м**етод порівняльного аналізу: дозволяє порівняти показники ефективності використання оборотних коштів даного підприємства з показниками інших підприємств галузі або з середньогалузевими показниками.

- **в**икористання бенчмаркінгу: дозволяє вивчити досвід кращих практик управління оборотних коштів на інших підприємствах і впровадити їх на власному підприємстві.

- **в**провадження системи бюджетування: дозволяє встановити нормативи використання оборотних коштів та контролювати їх дотримання.

Використання удосконаленої методики аналізу показників ефективності використання оборотних коштів дозволяє:

- отримати більш глибоке розуміння факторів, що впливають на ефективність використання оборотних коштів;

- виявити резерви для підвищення ефективності використання оборотних коштів;

- розробити та впровадити заходи щодо оптимізації використання оборотних коштів;

- підвищити фінансову стійкість та прибутковість підприємства.

Удосконалення методики економічного аналізу показників ефективності використання оборотних коштів на підприємстві може суттєво покращити фінансовий стан та операційну ефективність компанії.

На рис.3.4 представлено напрями удосконалення методики економічного аналізу показників ефективності використання оборотних коштів на підприємстві.

Рис.3.4 Напрями удосконалення методики економічного аналізу показників ефективності використання оборотних коштів на підприємстві

Ось кілька напрямків, які можна врахувати при розробці такої методики:

1. Впровадження сучасних аналітичних інструментів:

- бізнес-аналітика: використання BI-платформ (як-от Tableau, Power BI) для візуалізації даних та аналітики в реальному часі;

- Big Data: застосування технологій великих даних для аналізу великих обсягів інформації про оборотні кошти;

2. Розширення показників аналізу:

- коефіцієнт обіговості запасів: відношення собівартості реалізованої продукції до середньої вартості запасів. Це покаже, як швидко запаси перетворюються у товарні продукти;

- коефіцієнт обіговості дебіторської заборгованості: відношення виручки до середньої дебіторської заборгованості. Дозволяє оцінити, як швидко підприємство отримує платежі від своїх клієнтів;

- коефіцієнт обіговості кредиторської заборгованості: відношення собівартості реалізованої продукції до середньої кредиторської заборгованості. Це показує, як швидко підприємство розраховується зі своїми постачальниками.

- коефіцієнт обіговості грошових коштів: відношення виручки до середнього залишку грошових коштів. Він показує, наскільки ефективно підприємство використовує свої грошові ресурси.

3. Автоматизація процесів:

- ERP-системи: впровадження систем управління підприємством (наприклад, SAP, Oracle) для автоматизації обліку і контролю оборотних коштів;

- Автоматизовані системи обліку: використання програмного забезпечення для автоматичного оновлення даних та генерування звітів.

4. Регулярний моніторинг і контроль:

- щоденний/тижневий моніторинг: регулярне відстеження ключових показників для оперативного реагування на зміни;

- використання KPI (ключових показників ефективності): встановлення конкретних цілей та показників для оцінки ефективності використання оборотних коштів;

5. Порівняльний аналіз:

- Бенчмаркінг: порівняння ефективності використання оборотних коштів з іншими підприємствами галузі для виявлення сильних і слабких сторін;

- Трендовий аналіз: Аналіз динаміки показників за кілька періодів, що дозволяє виявити тенденції та прогнозувати майбутні зміни;

6. Факторний аналіз:

- Декомпозиція впливу факторів: розкладання змін в показниках на окремі фактори, що дозволяє детально зрозуміти, які саме чинники впливають на ефективність;

- Аналіз чутливості: оцінка впливу різних факторів на ключові показники для виявлення найбільш важливих з них;

7. Навчання та підвищення кваліфікації персоналу:

- семінари та тренінги: регулярне навчання співробітників сучасним методикам аналізу та управління оборотними коштами;

- підвищення фінансової грамотності: створення внутрішніх програм навчання для підвищення фінансової грамотності працівників;

8. Використання прогнозних моделей:

- Аналіз трендів та сезонності: використання статистичних методів для аналізу сезонних коливань та довгострокових трендів;

- Прогнозування на основі машинного навчання: застосування алгоритмів машинного навчання для точнішого прогнозування потреб.

Впровадження удосконаленої методики аналізу показників ефективності використання оборотних коштів потребує: наявності відповідної інформаційної бази, використання сучасних методів аналізу, кваліфікації фахівців.

Удосконалення механізму управління оборотними коштами підприємства є одним з головних чинників підвищення економічної ефективності виробництва на сучасному етапі розвитку економіки. Раціональне використання оборотних коштів в умовах їх хронічного дефіциту є одним з пріоритетних напрямків діяльності підприємств, в основі якого правильне керування оборотними коштами і запасами; розробка і впровадження заходів, що сприяють зниженню матеріалоємності продукції і прискоренню руху

оборотних коштів. Підприємства у випадку ефективного управління оборотними коштами і запасами досягатимуть випереджального економічного стану, збалансованого по ліквідності і прибутковості [52].

Удосконалення методики економічного аналізу показників ефективності використання оборотних коштів на підприємстві дозволяє отримати більш глибоке розуміння факторів, що впливають на їх ефективність, виявити резерви для підвищення ефективності використання оборотних коштів та розробити заходи щодо оптимізації їх використання, що призведе до підвищення фінансової стійкості та прибутковості підприємства.

ВИСНОВКИ

Досліджено економічну сутність оборотних коштів підприємства та проаналізовано облікові аспекти поняття оборотних коштів. Оборотні кошти – це активи, які підприємство використовує протягом одного виробничого циклу або протягом року, а потім перетворює на гроші або інші ліквідні активи. Здійснено порівняння термінів «оборотні кошти», «оборотні активи» та «оборотний капітал» і встановлено, що оборотні кошти – це кошти, які спрямовані на фінансування виробничого циклу з метою отримання додаткового прибутку, а оборотний капітал – об'єднує в собі як матеріально-речову, так і вартісну форму капіталу, при тому, що оборотні кошти відображають тільки вартісну форму. Оборотні кошти поділяються на дві основні групи: оборотні виробничі фонди та фонди обігу. Структура оборотних коштів – це частка вартості окремих статей оборотних фондів і фондів обігу в загальній сумі оборотних коштів. Рух оборотних активів підприємства в процесі їх кругообігу проходить чотири основних стадії, послідовно змінюючи свої форми: грошова, виробнича, товарна, грошова. Облікові аспекти оборотних коштів полягають у веденні обліку, оцінці та переоцінці, контролі та аналізі та фінансовому плануванні.

Узагальнено існуючі методи класифікації оборотних коштів. В обліковій практиці і теорії використовується кілька підходів для класифікації оборотних коштів: за економічним змістом, за характером участі в операційному циклі, за ступенем ліквідності, за джерелами формування, за місцем зберігання і використання, за ступенем ризику, за галузевими особливостями. Сучасні підходи до класифікації оборотних коштів підприємства дозволяють більш гнучко і точно аналізувати структуру та ефективність використання цих активів. Важливо зазначити, що не існує єдиної універсальної класифікації оборотних коштів, яка б підходила всім підприємствам без винятку. Класифікація оборотних коштів має ґрунтуватися на специфічних особливостях діяльності кожного підприємства, його цілях та стратегіях розвитку.

Вивчено нормативно-правові акти, що регулюють облік оборотних коштів. До основних нормативних актів та документів, що забезпечують облік оборотних коштів можна віднести: законодавчі акти (Закон "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність", ПКУ та ін.), національні положення стандарти бухгалтерського обліку (НП(С)БО 9 "Запаси", НП(С)БО 10 "Дебіторська заборгованість", НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" та ін.) , спеціальні нормативно-правові акти, що регулюють облік окремих видів оборотних коштів (Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів та ін.), міжнародні стандарти фінансової звітності, внутрішні нормативні документи підприємства (Наказ про облікову політику підприємства та ін.) та інші нормативні акти. Нормативне забезпечення обліку оборотних коштів охоплює широкий спектр законодавчих актів, національних і міжнародних стандартів, а також внутрішніх документів підприємства. Дотримання цих нормативних вимог забезпечує точність, достовірність і повноту облікової інформації, що є основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Досліджено організацію системи обліку оборотних коштів на підприємстві та проаналізовано методику обліку окремих видів оборотних коштів КНП«Тлумацький центр первинної медичної допомоги» Тлумацької міської ради Івано-Франківського району, яке знаходиться за адресою місто Тлумач, вул.Винниченка,84, Івано-Франківська обл. Основний вид діяльності: 86.21 Загальна медична практика та спеціалізована медична практика. До основних засад організації обліку оборотних коштів на підприємстві можна віднести: визначення складу оборотних коштів, вибір методів обліку та впровадження облікової політики. За результатами дослідження встановлено, що у КНП«Тлумацький центр первинної медичної допомоги» діє Положення про облікову політику, яке затверджене Наказом КНП«Тлумацький центр первинної медичної допомоги» Тлумацької міської ради Івано-Франківського району №28.03/4 від 28.03.2024. Вважаємо за доцільним до складу оборотних

коштів підприємства включити: запаси, дебіторську заборгованість, грошові кошти та короткострокові фінансові вкладення. Операції з надходження, видачі та списання запасів у КНП«Тлумацький центр первинної медичної допомоги» оформлюються первинними документами, які затверджені наказом Міністерства здоров'я України «Про ведення обліку лікарських засобів та медичних виробів у закладах охорони здоров'я» від 09.09.2014 року № 635. Кошти у КНП«Тлумацький центр первинної медичної допомоги» обліковуються на рахунках, відкритих банках відповідно до Постанови НБУ від 29.07.2022 року № 163 , а в Держказначейській службі України, відповідно до Порядку відкриття та закриття рахунків у національній валюті в органах Державної казначейської служби України, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 22.06.2012 року № 758. Аналітичний облік розрахунків із дебіторами ведеться в розрізі підприємств. Методика обліку оборотних коштів підприємства включає: документування операцій, ведення облікових записів, оцінку та коригування. Документування операцій з оборотними коштами КНП медичного закладу ґрунтується на загальних принципах бухгалтерського обліку, але має свої особливості, обумовлені специфікою діяльності медичних закладів. Для ведення бухгалтерського обліку запасів застосовують рахунок 20 «Виробничі запаси», дебіторської заборгованості – 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками», грошових коштів – 30 «Готівка» та 31 «Рахунки в банках». Синтетичний облік оборотних коштів за їх видами ведуть у меморіальних ордерах. Дооцінка - проводиться, коли дійсна вартість оборотних активів вище їх балансової вартості. Уцінка - проводиться, коли дійсна вартість оборотних активів нижче їх балансової вартості.

Ознайомлено із загальними принципами та методами аудиту оборотних коштів. Аудит оборотних коштів - це комплекс аудиторських процедур, спрямованих на перевірку дотримання підприємством норм законодавства та нормативно-правових актів з питань обліку та використання оборотних коштів, а також надання впевненості щодо їх достовірності у фінансовій звітності. До основних етапів проведення аудиту оборотних коштів можна віднести:

підготовчий етап, складання плану аудиту, збір попередньої інформації. Розглянуто детально проведення аудиту за видами оборотних котів: виробничих запасів, дебіторської заборгованості, грошових коштів та короткострокових фінансових вкладень. Вважаємо за доцільним провести аудит оборотних коштів у КНП«Тлумацький центр первинної медичної допомоги» Тлумацької міської ради Івано-Франківського району Івано-Франківської області.

Досліджено методику аналізу оборотних коштів підприємства. Встановлено, що проведення аналізу оборотних коштів підприємства включає шість послідовних етапів. До основних принципів економічного аналізу оборотних коштів можна віднести: комплексність, системність, об’єктивність, порівнянність. КНП "Тлумацький центр первинної медичної допомоги" має значні активи, які формуються за рахунок бюджетних коштів, власних надходжень та інших джерел. Здійснено аналіз балансу КНП "Тлумацький центр первинної медичної допомоги" за 2021-2023рр. та схематично представлено структуру активів за цей період. Досліджуючи динаміку та структуру оборотних активів КНП "Тлумацький центр первинної медичної допомоги"встановлено, що найбільшу питому вагу у структурі оборотних активів за даними 2023 р. основні засоби (80,88%) та запаси (13,53%). Досліджуючи джерела формування оборотних активів КНП "Тлумацький центр первинної медичної допомоги" встановлено, що власний капітал становить значну частину джерел формування активів (68,99% у 2022 році). Це свідчить про фінансову стійкість підприємства та його незалежність від зовнішніх кредиторів. Здійснений розрахунок показників ефективності оборотних активів показав, що коефіцієнт оборотності оборотних активів дещо знизився. У 2022 році на кожну гривню оборотних активів було продано товарів та послуг на суму 1,76 грн., тоді як у 2023 році - на суму 1,47 грн. Для збереження фінансової стійкості підприємства необхідний професійний та економічно обґрунтований підхід до управління оборотними активами.

Досліджено вплив зміни облікових підходів до реєстрації операцій з оборотними активами на прийняття управлінських рішень. Зміна облікових підходів до реєстрації операцій з оборотними активами може мати значний вплив на управлінські рішення на підприємстві. Правильний і точний облік оборотних активів є важливим для забезпечення фінансової стабільності та ефективного управління ресурсами. Встановлено, що наслідків змін облікових підходів до реєстрації операцій з оборотними активами можна віднести: вплив на показники фінансової звітності (зміну величини прибутку, зміну величини активів та зобов'язань, зміну величини власного капіталу), вплив на податкові зобов'язання (зміну величини податкових зобов'язань, зміну термінів сплати податків) та вплив на управлінські рішення (зміну стратегічних цілей, зміну інвестиційних рішень, зміну управлінських рішень щодо операційної діяльності).

Розроблено рекомендації щодо вдосконалення системи внутрішнього аудиту з метою покращення обліково-аналітичного забезпечення управління оборотними активами. Встановлено, що основними напрямками внутрішнього аудиту в управлінні оборотними коштами є: аудит обліку оборотних коштів, аудит внутрішнього контролю за оборотними коштами, аналіз ефективності використання оборотних коштів, оцінка ризиків, пов'язана з оборотними коштами. Система внутрішнього аудиту відіграє ключову роль у поліпшенні обліково-аналітичного забезпечення управління оборотними коштами на підприємстві. Вона забезпечує контроль за ефективним використанням ресурсів, виявленням ризиків та наданням рекомендацій для підвищення ефективності. До її складу відносять: структуру і функції системи внутрішнього аудиту, аналіз ризиків, контрольні процедури, аналітичне забезпечення, забезпечення відповідності, навчання та підвищення кваліфікації, зворотний зв'язок та коригувальні дії, впровадження інформаційних технологій.

Розроблено пропозиції щодо удосконалення методики економічного аналізу показників ефективності використання оборотних коштів. До основних напрямів удосконалення методики економічного аналізу показників

ефективності використання оборотних коштів підприємства можна віднести: впровадження сучасних аналітичних інструментів, розширення показників аналізу, автоматизація процесів, регулярний моніторинг і контроль, порівняльний аналіз, факторний аналіз, навчання та підвищення кваліфікації персоналу, використання прогнозних моделей. Удосконалення методики економічного аналізу показників ефективності використання оборотних коштів на підприємстві дозволяє отримати більш глибоке розуміння факторів, що впливають на їх ефективність, виявити резерви для підвищення ефективності використання оборотних коштів та розробити заходи щодо оптимізації їх використання, що призведе до підвищення фінансової стійкості та прибутковості підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бут-Гусаїм О. В. Оборотні активи як важливий об’єкт бухгалтерського обліку. Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку. Чернігів, 2023. С. 19–20. URL: https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/8ad07eeb-28c7-4b7b-b0e4-7383344b35da/content

2. Агашіна А.В. Управління оборотним капіталом. Analitic solution. 2016. №8. С. 21 – 29.

3. С.Ф. Покропивний. Економіка підприємства : підручник. Київ : КНЕУ, 2011. 528 с.

4. Азаренкова Г.М., Журавель Т.М., Михайленко Р.М. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ : Знання-Прес, 2009. 299 с.

5. Ковалева А.М., Лапуста А.М., Скамай Л.Г. Фінанси фірми : підручник. Київ : ІНФРА , 2011. 416 с.

6. Білик М.Д., Павловська О.В., Притуляк Н.М., Невмержицька Н.Ю. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2005. 592 с.

7. Бондаренко О.С. Методологічні основи управління оборотними активами підприємств. Інвестиції: практика та досвід. 2015. №4. С. 40–44.

8. Грабовецький Б.Є., Шварц І.В. Фінансовий аналіз та звітність : навч. посіб. Вінниця : ВНТУ, 2016. 281 с.

9. Лаврова Ю.В. Оцінювання функцій управління оборотними активами на машинобудівному підприємстві. Науковий вісник Ужгородського університету. 2011. №33. С. 45–52.

10. Гетьман О.О., Шаповал. В.М. Економіка підприємства : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 488 с.

11. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 №996-XIY. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/996-14

12. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 №435-IY. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15

13. Податковий кодекс України від 02.12.2010 №2755-YI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17

14. НП(С)БО 9 "Запаси" : Наказ МФУ від 20.10.1999 №246. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text

15. НП(С)БО 10 "Дебіторська заборгованість": Наказ МФУ від 08.10.1999 №237. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text

16. НП(С)БО 12 "Фінансові інвестиції : Наказ МФУ від 26.04.2000 №91. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00#Text

17. НП(С)БО 30 "Біологічні активи" : Наказ МФУ від 18.11.2005 №7902. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05#Text

18. НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" : Наказ МФУ від 07.02.2013 №73. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text

19. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ МФУ від 30.11.1999 №291. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99

20. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів: Наказ МФУ від 10.01.2007р. №2. URL:https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002201-07#Text

21. Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку біологічних активів: Наказ МФУ від 29.12.2006 р. №1315. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1315201-06#Text

22. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні : Постанова Правління Національного банку України від 29.12.2017 № 148 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text

23. Положення про порядок емісії та еквайрингу платіжних інструментів: Постанова Правління НБУ від 29.07.2022 № 164. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0164500-22#Text

24. Положення про випуск електронних грошей та здійснення платіжних операцій з ними : Постанова Правління Національного банку

України від 29.09.2022 № 210. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0210500-22

25. Положення про порядок виконання надавачами платіжних послуг платіжних інструкцій в іноземній валюті та банківських металах: Постанова Правління НБУ від 28.07.2008 № 216. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0910-08#Text

26. МСФЗ (IAS) 2 "Запаси. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IAS-02_ukr_2016.pdf

27. МСФЗ (IAS) 7 "Звіт про рух грошових коштів". URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010#Text

28. МСФЗ (IAS) 37 "Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи". URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IAS%2037_ukr_2022.pdf

29. Стандарти аудиту. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1219-11#Text

30. Методичні рекомендації про затвердження типових форм меморіальних ордерів, інших облікових регістрів суб’єктів державного сектору та порядку їх складання : Наказ МФУ від 08.09.2017 № 755. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1416-17#Text

31. Методичні рекомендації ведення обліку лікарських засобів та медичних виробів у закладах охорони здоров'я : Наказ МОЗУ від 09.09.2014 № 635 URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635282-14#Text

32. Правила технічної експлуатації коліс та пневматичних шин колісних транспортних засобів категорій L, M, N, O та спеціальних машин, виконаних на їх шасі : Наказ Міністерства Інфраструктури України від 26.07.2013 №549. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1452-13#Text

33. Інструкцію про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг : Наказ МФУ від 29.07.2022 № 163. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0163500-22#Text

34. Порядок відкриття та закриття рахунків у національній валюті в органах Державної казначейської служби України : Наказ МФУ від 22.06.2012 № 758. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1206-12#Text

35. Господарський кодекс України від 16.01.2003 №436-IY. URL: URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text

36. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 №2456-UI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text

37. Про публічні закупівлі : Закон України від 25.12.2015 №922-YII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#n608

38. Деякі питання здійснення розпорядниками (одержувачами) бюджетних коштів попередньої оплати товарів, робіт і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти : Постанова КМУ від 04.12.2019 №1070. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1070-2019-%D0%BF#Text

39. Жидєєва Л. І. Аудит : навчальний посібник / Л. І. Жидєєва, О. П. Колісник, К. Д. Салямон-Міхєєва. – Ірпінь : Університет ДФС України, 2019. – 312 с. – (Серія «На допомогу студенту УДФСУ» т. 36). URL: https://drive.google.com/file/d/1N9xJOFVEl1ItYLVfq7AbkdJYHS8lOuJx/view

40. Скаско О.І., Костецька Ю.Р. Методика аудиту виробничих запасів підприємства. URL: http://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/1288/1215

41. Немченко В.В., Редько О.Ю. Аудит : [підручник]. Київ. : Центр учбової літератури, 2012. 540 с

42. Давидова Г.М., Кужельний М.В. Аудит : [підручник]. Київ: Знання, 2009. 495 с.

43. Редько О. Аудиторські послуги в Україні: перші кроки до ринку. Бухгалтерський облік і аудит. 2013. №11. С. 48-55.

44. Корінько М. Д. Аудиторський контроль грошових коштів. Інтелект XXI. 2014. № 6. С. 80-85

45. Козаченко Ю.А. Комплексний підхід до організації та методів проведення аудиту грошових коштів підприємства. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2021/81.pdf

46. Розіт Т.В., Слюніна Т.Н. Особливості обліку і аудиту у медичній сфері. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/43_2020_ukr/82.pdf

47. Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній А.Г. Економічний аналіз: теорія і практика : підручник. Київ : Знання, 2008. 440с.

48. Грабовецький, Б. Є. Фінансовий аналіз та звітність : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2011. 281 с.

49. Гуцаленко Л.В. Контроль дебіторської заборгованості в управлінні підприємством. Збірник наукових праць ВНАУ. 2012. №1. Том 3. С. 154-159.

50. Гнилосир І.М. Напрями удосконалення управління грошовими потоками суб'єктами господарювання. Економічні науки. 2011. Випуск 2. Том 3. С. 118-122.

51. Показники ефективності використання оборотних коштів. URL: https://buklib.net/books/37309/

52. Іскра В.В. Фактории впливу на ефективінсть використання оборотних коштів українських агрохолдингів. URL: http://journals-lute.lviv.ua/journal/17_2014/25.pdf

53. Сікєтіна Н.Г., Іпатова А.П., Овод М.А. Аналіз ефективності використання оборотних активів підприємства. URL: https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/6d87a740-8b75-4990-88bf-e2996e9c1360/content

ДОДАТКИ